

Täysistunto

Keskiviikko 18.4.2018 klo 13.59—21.59

4. Hallituksen esitys eduskunnalle varhaiskasvatuslaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi Hallituksen esitys HE 40/2018 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sivistysvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

Lähetekeskusteluun varataan 2 tuntia eli kello 16:sta kello 18:aan. Mikäli puhujalistaa ei ehditä annetussa ajassa käydä loppuun, asiakohdan käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan tämän päivän istunnossa muiden asiakohtien tultua käsitellyiksi. Jos keskustelu asiasta puolestaan päättyy ennen sille varatun määräajan päättymistä, siirrytään päiväjärjestyksen seuraavaan, 5. kohtaan.

Keskustelu

16.00 **Opetusministeri Sanni Grahn-Laasonen** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aloitan juhlavasti toteamalla, että tämä on hieno päivä, koska meillä on lähetekeskustelussa eduskunnassa kaksi isoa koulutusuudistusta, varhaiskasvatuslaki ja lukiolaki.

Tässä ensimmäisessä varhaiskasvatuslaki uudistuu. Uudistuksen keskiössä on lapsen etu. Lakiin esitetään kirjattavaksi selkeästi, että varhaiskasvatusta suunniteltaessa, järjestettäessä ja siitä päätettäessä on ensisijaisesti huomioitava lapsen etu. Lapsen etua on harkittava tilannekohtaisesti sekä yksittäisen lapsen, lapsiryhmän että yleensä lasten kannalta. Lisäksi laissa säädettäisiin, että lasta tulee suojata väkivallalta, kiusaamiselta ja muulta häirinnältä. On tärkeää, että päiväkodeissa puututaan kiusaamisen ensimmäisiin merkkeihin. Päiväkodin tulee olla lapselle turvallinen ympäristö, jossa ketään ei kiusata eikä kukaan opi kiusaajaksi.

Uusi laki vahvistaa varhaiskasvatuksen laatua nostamalla henkilöstön koulutustasoa ja selkiyttämällä tehtävänimikkeitä. Tulevaisuudessa päiväkodeissa työskentelee moniammatillisena tiiminä varhaiskasvatuksen opettajia, varhaiskasvatuksen sosionomeja ja lastenhoitajia. Tutkimustieto varhaisten vuosien merkityksestä kasvaa koko ajan. Varhaiskasvatus vahvistaa koulutuksellista tasa-arvoa, ehkäisee syrjäytymistä ja tukee oppimisvalmiuksien kehittymistä jokaiselle. Jokaisen vanhemman on voitava luottaa päiväkotiemme korkeaan laatuun, ja henkilökunnan osaamisella on selvä linkki juuri laatuun. Koulutustason nostaminen saavutetaan kahdella toimenpiteellä: määrittelemällä ammattinimikkeet ja kelpoisuudet sekä säätämällä henkilöstörakenteesta. Varhaiskasvatuksen henkilöstön tehtävänimikkeet ja kelpoisuudet säädettäisiin niin, että tulevaisuuden päiväkodeissa työskentelisi varhaiskasvatuksen opettajia kasvatustieteen kandidaatin tutkinnolla, varhaiskasvatuksen sosionomeja sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkinnolla ja lastenhoita-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 37/2018 vp

jia ammatillisella tutkinnolla. Aiemmin hankittu kelpoisuus säilyisi lakimuutoksessa. Kaikki nykyiset lastentarhanopettajat, jotka voivat olla koulutukseltaan joko kasvatustieteilijöitä tai sosionomeja, saisivat varhaiskasvatuksen opettajan kelpoisuuden. Uusi varhaiskasvatuksen sosionomi -nimike koskisi alan ammattikorkeakoulutukseen lain voimaantulon jälkeen hakeutuvia. Uusilla varhaiskasvatuksen opettajilla olisi nykyiseen tapaan kasvatustieteen kandidaatin tutkinto. Laki mahdollistaa myös tutkintojen täydentämisen joustavasti.

Toisena askeleena laissa nostettaisiin päiväkodin henkilöstön koulutustasoa edellyttämällä, että vuoteen 2030 mennessä päiväkodin kasvatus-, opetus- ja hoitotehtävissä kukin kolmesta ammattiryhmästä työskentelisi rinnakkain. Muutos tarkoittaisi, että vuoteen 2030 mennessä kaksi kolmasosaa päiväkodin henkilöstöstä olisi suorittanut korkeakoulututkinnon. Tämä on henkilöstön koulutustason selkeä nosto, sillä nykyään korkeakoulutettuja vaaditaan yksi kolmesta. Suomalaisen koulutusjärjestelmän salaisuus ovat korkeasti koulutetut, maailman parhaat opettajat. Aikanaan luokanopettajien koulutuksen siirtyminen kasvatustieteellisiin tiedekuntiin herätti kiistelyä mutta osoittautui suomalaisen koulutusjärjestelmän menestystarinaksi. Kun varhaiskasvatuksen asema koulutusjärjestelmämme vaikuttavimpana osana tunnustetaan nyt laajasti, samanlaiseen kehitysaskeleeseen on selkeä tarve.

Laissa tietosuojanormit päivitetään mahdollistamaan digitaalinen yhteydenpito kotien ja päiväkotien välillä. Nykyisellään päiväkoteja koskevat muuta koulutusjärjestelmää tiukemmat salassapitosäännökset, jotka ovat perintöä sosiaalihuollon lainsäädännöstä. Laki-esityksessä yksityisyydensuoja muutettaisiin samantasoiseksi kuin kouluissa, mikä mahdollistaisi vastaavan yhteydenpidon kodin ja päiväkodin välillä myöskin digitaalisesti — siis helpompaa yhteydenpitoa päiväkodin ja kodin välillä, tukee myöskin vanhemmuutta. Lisäksi säädettäisiin varhaiskasvatuksen tietovarannosta eli VARDasta.

Arvoisa puhemies! Tällä hallituskaudella varhaiskasvatusta on kehitetty määrätietoisesti osana koulutusjärjestelmää. Muutamia tärkeitä päätöksiä mainitakseni haluan mainita yliopistojen koulutusmäärien nostamisen kahteen otteeseen tällä hallituskaudella, viimeisimmäksi 1 000:lla, niin että siihen hallitus on varannut lisärahoitusta 28 miljoonaa neljän vuoden aikana. Varhaiskasvatuksen maksuja on alennettu kahteen otteeseen, viimeksi 70 miljoonalla — näkyy monen perheen arjessa ja kukkarossa ja lisää varhaiskasvatukseen osallistumista. Lisäksi on panostettu monella tavalla varhaiseen oppimiseen, kehittämällä monilukutaitoa, avaamalla uusia mahdollisuuksia varhaiseen kielen oppimiseen, ja kehitetty myöskin pedagogiaa monesta näkökulmasta. Samoin on käynnistetty jo nyt 5-vuotiaiden maksuttoman varhaiskasvatuksen kokeilu, jota viime viikolla hallituksen riihessä tehdyllä päätöksellä voidaan ensi vuonna jatkaa ja laajentaa niin, että yhä useampi 5-vuotias pääsee maksuttoman varhaiskasvatuksen piiriin. Lisäksi voidaan ottaa kehittämisaskeleita sitä kohti, että meillä mahdollisesti voisi tulevaisuudessa olla kaksivuotinen esiopetus, ulottaen se myöskin 5-vuotiaille. Varmasti tässäkin keskustelussa paljon keskustellaan varhaiskasvatuksen tasa-arvosta ja ryhmistä, ja siihen liittyen hallitus teki merkittävän avauksen viime viikolla päättämällä puoliväliriihessä lisärahoituksesta heikompien, haastavampien alueiden päiväkodeille, jotta siellä, missä avun tarve on suuri, voitaisiin pienentää ryhmäkokoja. Tämä on siis ensi vuoden budjettiin varattu 10 miljoonan euron uusi määräraha.

Tämä lakikokonaisuus on vahvasti tulevaisuuteen katsova, varhaiskasvatuksen laatua vahvistava iso kokonaisuus ja koulutusuudistus, jota on pitkään kentällä odotettu. Laki

Pöytäkirjan asiakohta PTK 37/2018 vp

vahvistaa varhaiskasvatusta, kehittää sitä osana koulutusjärjestelmäämme. Varhaiskasvatus on koulutusjärjestelmämme vaikuttava elementti. Ymmärrämme tänä päivänä tutkimustiedon pohjalta varhaisten vuosien merkityksen entistä paremmin, ja siksi tälle lainuudistukselle on iso tarve.

Moni asia jää kuitenkin tästäkin huolimatta vielä jatkovalmisteltavaksi. Koulutusjärjestelmämme ei ole koskaan valmis, ja varhaiskasvatusta tulee kehittää tämän lain jälkeenkin. Siitä johtuen muun muassa varhaiskasvatuksen tuen kysymyksiä ratkotaan lain seuraavassa vaiheessa.

Varhaiskasvatuksen lainuudistuksella otetaan nyt iso askel eteenpäin suomalaisten lasten, perheiden ja kasvatuksen parhaaksi.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Avataan debatti tästä aiheesta. Pyydän edustajia pyytämään puheenvuoron painamalla V-painiketta ja nousemalla ylös seisomaan.

16.07 Tuomo Puumala kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Itsekin sijoitan tämän lakiesityksen siihen kokonaisuuteen, jossa lapsen etu on asetettu muun edelle. Meillä on aika hyvä rekordi tältä vaalikaudelta varhaiskasvatusmaksujen alentamisesta ja nyt tuoreimpana päätöksenä tasa-arvorahan lisääminen päiväkodeille täysin uutena avauksena. Ne ovat olleet merkittäviä tekoja. Tämä liittyy siihen samaan sarjaan ja samaan kokonaisuuteen.

Se, puhemies, mitä toivoisin tältä tämän päivän keskustelulta, olisi se, että ministeri pysyisi muutamaa kysymykseen vastaamaan vähän myöskin tuonne kentän suuntaan, koska tässä ovat nähdäkseni vähän liiankin kuumina käyneet tunteet erityisesti sosionomikentällä, ja itse olen tulkinnut, että jopa hieman vääriä käsityksiä on päässyt syntymään. Nythän on kuitenkin niin, että jokainen säilyttää oman kelpoisuutensa, nyt koulussa oleva, nyt ammatissa toimiva. Ehkä tästä voisitte vielä sanoa.

Kun tuntuu elävän sitkeässä käsitys, että siirryttäisiin ryhmäkohtaiseen sääntelyyn, nythän kuitenkin säädellään päiväkotikohtaisesti näitä henkilöstön kelpoisuuksia myös vuodesta 2030 eteenpäin.

Vielä viimeisenä asiana: Kun yksi kolmasosa on korkeasti koulutettuja, niin he ovat sitten lastentarhanopettajakelpoisia vuodesta 2030 eteenpäin. Sosionomit kuuluvat myöskin siihen ryhmään, tähän seisoa pykälässä. Myös tästä tuntuu olevan kentällä vääriä ymmärryksiä. Olisi tärkeää, jos voisitte tähän asiaan tänään todeta.

16.09 Eeva-Johanna Eloranta sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Varhaiskasvatuksen kehittäminen on yksi keskeisin osa suomalaista koulutuspolitiikkaa. Varhaiskasvatus on pohjana lapsen myöhemmälle kehitykselle ja ehkäisee jopa syrjäytymistä. Me kaikki tunnemme sen seikan, että euron panostus varhaiskasvatukseen tuottaa jopa 7 euroa myöhemmin, enemmän kuin mikään muu koulutus. Onkin todella hyvä, että hallitus on nyt jatkanut viime kauden ministerien tekemää uudistusta ja vienyt tämän varhaiskasvatuksen lainsäädännön kokonaan tuonne opetus- ja kulttuuriministeriön valmisteluun.

Mutta on aikamoinen pettymys, että tämä lakiehdotus ei ole korjaamassa niitä todella suuria heikennyksiä, joita te olette varhaiskasvatukseen tällä kaudella tehneet, eli puuttuitte tuohon päivähoito-oikeuteen ja kasvatitte ryhmäkokoja. Ja hankalaa vieläpä on, että jotkut kunnat ovat näitä heikennyksiä tehneet, jotkut eivät, eli se tarkoittaa sitä, että

Pöytäkirjan asiakohta PTK 37/2018 vp

meillä on eriarvoisuutta kuntien ja lasten välillä. Minkä takia ette korjanneet näitä pahoja heikennyksiä, vaikka siihen olisi nyt ollut aivan erinomainen mahdollisuus?

16.10 Sari Sarkomaa kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Käsittelyssä oleva varhaiskasvatuslaki on mittava loikka eteenpäin. Lapsen etu asetetaan etusijalle. Nuo varhaiset vuodet ovat merkittäviä lapsen opintieillä, ja todellakin on mainiota, että tämä esitys vahvistaa pedagogista osaamista ja parantaa varhaiskasvatuksen laatua päiväkodeissa. Jatkokssakin moniammatillinen yhteistyö on kaiken perusta. Lastentarhanopettajia, sosionomeja ja lastenhoitajia tarvitaan, ja he yhteistyössä toimivat, mutta lapsen etu on etusijalla.

Kiitos siitä, että vihdoinkin on lakiin kirjattu kiusaamisen kitkeminen. Muilla kouluasteilla lapset on suojattu kiusaamiselta, mutta varhaiskasvatuslaissa tätä ei ole ollut. On aivan välttämätöntä, että tämä on nyt kirjattu lakiin ja nyt ryhdytään tekemään työtä sen eteen, että varhaiskasvatuksessa on nollatoleranssi kiusaamiseen. Se on niin, että minkä kotona ja varhaiskasvatuksessa oppii, sen sitten koulussa taitaa.

Kannatan tätä lakiesitystä, ja kovin huolella käymme tätä sivistysvaliokunnassa läpi ja lämpimästi toivomme palautetta, eli jos tässä vielä on jotakin, [Puhemies koputtaa] mitä tarvitsee korjata, niin se sitten tehdään, mutta mittavan hyvä lakiesitys suomalaisille lapsille.

16.11 Ritva Elomaa ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Varhaiskasvatuksen lain tavoitteen pitää olla lapsen etu. Olemme varmaan kaikki sitä mieltä. Suuri kysymys on: onko sosionomi lastentarhanopettajana pätevä, kuinka käy heidän työpaikkojensa, kuinka käy lastenhoitajien työpaikkojen tulevaisuudessa, myös siirtymäajan jälkeen ja tällä hetkellä? Kysyisinkin ministeriltä: onko tutkimusnäyttöä, että sosionomilastentarhanopettajan ja yliopistokandin osaaminen olisi eri tasolla?

Ryhmäkoot ovat suuria, se on se ydinasia. Niiden pitää olla pienempiä, tai sitten henkilökuntaa lisää. Syli on se, mitä lapset tarvitsevat myös vahvasti.

Suomalainen varhaiskasvatus on kansainvälisesti hyvin arvostettua.

Kunnat ovat esittäneet myös suuren huolensa, mitä tulee tulevaisuudessa olemaan, saavatko he tarpeeksi henkilökuntaa.

16.12 Kimmo Kivelä sin (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Yhdyn näihin puheenvuoroihin, joissa sanotaan, että tämä on hieno päivä, kun tällainen hallituksen esitys eduskunnalle tulee. Ja äärimmäisen tärkeää on, että varhaiskasvatusta ajatellaan nimenomaan lapsen näkökulmasta, lapsi on keskiössä.

Varhaiskasvatuksen ikävaiheessa rakennetaan perustaa koko myöhemmälle elämälle. Puhutaan siitä, että 2030-luvulle siirryttäessä sosionomien ja lastentarhanopettajien määrä lisääntyisi 9 000:lla, lastenhoitajien määrä saman verran vähenisi. On pidettävä huolta, että varsinaista hoivatyötä — care — tekeviä on riittävästi ja että, on sitten koulutustaso ja tehtävänimike mikä tahansa, tehdään oikeita asioita, etteivät esimerkiksi opettajat ole siellä kopeissaan vain tekemässä varhaiskasvatussuunnitelmia, vaan oikeasti ollaan lapsen parhaaksi työskentelemässä.

16.13 Jani Toivola vihr (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Kuten on todettu, käsillä on tärkeä ja historiallinen esitys nimenomaan lapsen edun näkökulmasta. Itse tietysti pistan paljon toivoa myös tulevaisuuteen suhteessa siihen, että — oli meidän taloudellinen ti-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 37/2018 vp

lanne mikä tahansa tai oli kuka tahansa vallassa — me tästä eteenpäin yhä tinkimättömämmin varjelisimme lasten etua ja sitä kautta myöskin sitä sisällöllisesti resursoitua, laadukasta varhaiskasvatusta.

Toinen tärkeä asia, mistä haluan antaa kiitosta, on tämä kirjaus kiusaamisesta. Toivottavasti se entisestään vahvistaa tahtotilaa tehdä työtä kiusaamista vastaan ja myöskin sitä, että me löydämme uusia työkaluja.

Kuten täällä mainittiin, samaan aikaan tietysti, ainakin talon näkökulmasta, aika paljon on tullut postia ja sitä ristiriitaa tuntuu olevan, ja on tärkeä varmistaa se, että näihin ristiriitoihin eivät kaadu tämä hyvä esitys ja sen tavoitteet eikä myöskään sen sisältö. Ja se vaatii sitä, että täytyy hyvin selkeästi kommunikoida, mikä on tämänhetkisten ammattilaisten ja ammattiin opiskelevien ihmisten suoja tässä siirtymävaiheessa. On tärkeää tehdä ammattitaitoa, rooleja, ja ne ovat selkeät, ja sitä arvostetaan ja ylipäättään koko alaa arvostetaan. Se on tärkeää sekä [Puhemies koputtaa] työhyvinvoinnin että tämän uudistuksen kannalta.

16.15 Paavo Arhinmäki vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Subjekttiivista päivähoito-oikeutta rajattiin ja ryhmäkokoja kasvatettiin, nämä ovat olleet merkittäviä ja rajuja heikennyksiä päivähoidossa olevien lasten arkeen ja myös työntekijöiden asemaan. Valitettavasti tässä laissa ei näitä isoja heikennyksiä korjata, vaikka sinänsä tässä on paljon sellaista hyvää, josta voi antaa myös kiitosta.

Sen lisäksi ongelmana on ollut se, että tätä on valmisteltu varsin kapealla pohjalla. Se on johtanut siihen, että valitettavalla tavalla eri ammattiryhmät, eri tutkimukset, eri ammattiliitot ovat nyt toistensa kurkussa kiinni. Pitää pitää huolta siitä valiokuntakäsittelyssä, että tämä asia hoidetaan kuntoon. Me arvostamme niin yliopistollisen lastentarhanopettajakoulutuksen saaneita kuin sosionomi (AMK) -koulutuksen saaneita ja yhtä lailla lastenhoitajia.

Ja viimeisenä totean sen, että lomarahaleikkauksilla te olette leikanneet kaikilta näiltä muutenkin pienipalkkaisilta naisvaltaisilta aloilta. Tämä pitäisi korjata lain lisäksi. [Puhemies koputtaa] Kunnollinen palkkakorotus kaikille päivähoidossa työskenteleville.

16.16 Mikaela Nylander r (vastauspuheenvuoro): Värderade talman! Lagförslaget är bra ur många synvinklar. För det första betonas kvaliteten och att utveckla kvaliteten, och det tycker jag är jätteviktigt. För det andra tycker jag om det här med mångsidigt kunnande, det vill säga att en tredjedel ska vara barnträdgårdslärare, en tredjedel socionomer och en tredjedel barnskötare. Det blir en bra balans där det finns mångsidigt kunnande till förfogande för barnens bästa. Det här tycker jag är bra.

Arvoisa puhemies! Tämä on äärimmäisen tärkeä laki. Tässä laissa tuetaan ennen kaikkea laadukasta varhaiskasvatusta ja pyritään tasapainoiseen yhdistelmään tässä meidän hyvin toimivassa educare-mallissamme.

Ja minä tuen tätä henkilöstörakenne-ehdotusta — kolmasosa-kolmasosa-kolmasosa — sillä se tukee moniammatillisuutta. Minun mielestäni se on äärimmäisen tärkeätä, että lapsilla ja ryhmillä ja perheillä on käytössä hyvin monipuolista osaamista.

16.17 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä lainsäädännössä on paljon hyvää ja tietenkin tärkeintä on se, että nostetaan lapsen etu sinne keskiöön, lapsen hoitopäivän maksimipituutta kirjataan tänne ja salassapitosäännöksiä yhdennetään.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 37/2018 vp

Mutta niin kuin täällä on jo tullut puheenvuoroissa esille, huoli on myöskin sitten henkilöstön kelpoisuusvaatimusten muutoksista ja henkilöstömitoitusten muutoksista. Pelkona on, että henkilöstön määrä kaiken kaikkiaan ja koulutusten määrä tällä hetkellä on alimitoitettu. Me tiedämme sen, että lastentarhan henkilökunnasta vuotaa tällä hetkellä jo muille aloille. Sieltä suuri osa lähtee myöskin jatko-opintoihin perusopetuksen puolelle opettajaksi suuntautumaan. Myöskin sitten alan kehno palkkaus ja pätikäyösuhteet vaikuttavat siihen, että tällä hetkellä se pula on jo olemassa.

Olisinkin kysynyt ministeriltä: olisiko järkevää ajatella, että esimerkiksi alle 3-vuotiaitten kohdalla henkilöstön kelpoisuusvaatimuksissa ja mitoituksissa olisi jonkin verran joustoa verrattuna sitten siihen, mitä on yli 3-vuotiaitten kohdalla? Koska siellä alle 3-vuotiaitten kohdalla tarvitaan syliä, siellä tarvitaan läheisyyttä ja henkilöstöä, se varhaiskasvatukseen kasvatuspuoli [Puhemies: Aika!] tulee sinne yli 3-vuotiaitten kohdalle sitten.

16.18 Marisanna Jarva kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Todellakin on käsittelyssä tämä varhaiskasvatuslaki, ja tällä selkeytetään toki lainsäädäntöä tämän asian puitteissa, mutta on erityisen tärkeää nyt sitten tämän henkilöstön osalta, että kukaan ei menetä jo saavutettua kelpoisuutta ja ne hankitut kelpoisuudet säilyvät. Tämän pitää olla selkeää myös henkilöstölle, ja viestin pitää tulla kirkkaasti myös heille.

Tietenkin, meillä ei tällä hetkellä saada päiväkoteihin riittävästi henkilöstöä. On todella tärkeää, että koulutusmääriä lisätään. Ja niillä alueilla, joilta on keskitetty yliopistojen lastentarhanopettajakoulutus, ongelma on vielä vakavampi. Omassa kunnassani esimerkiksi ei yhtään hakemusta tullut lastentarhanopettajan tehtäviin, ja on tärkeää, että voimme aloittaa jälleen täydennyskoulutuksen alueella, kolmannen kerran. Kaikki työllistyvät heti koulutuksen jälkeen. On tärkeää, että koulutusta lisätään ympäri maata.

Mutta tosiaan tästä laista: On myös tärkeää, että edistetään myös pienten lasten koulu-ajatuksella myös esiopetusta ja tätä ihan ensimmäisen ja toisen luokan luokkavaiheen täsmätukea annetaan lapsille. [Puhemies koputtaa] Tämä tukee myös sitä laadukasta koulutusta.

16.20 Raija Vahasalo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun varhaiskasvatus siirrettiin STM:n puolelta OKM:n puolelle, niin silloin tuli valtava muutos. Siitä lähtien varhaiskasvatus ei ollut enää sosiaalitoimea vaan osa koulutusjärjestelmää. Tämä pakottaa siihen, että meidän pitää tarkastella tätä toimintaa ihan eri tavalla, ihan eri näkövinkelistä, tietysti lapsen etu edellä, mutta myöskin oppimisen kannalta, että miten lapset saavat parhaat mahdolliset eväät tulevalle koulutielle.

Rehtorina olen kovasti kaivannut aina sitä, että mahdollisiin ongelmiin puututtaisiin jo varhemmin eli siellä varhaiskasvatuksen puolella. Silloin se on helpompaa, silloin se on inhimillisempää, ja silloin se on myöskin lapsen etu. Tämä taas johtaa siihen vaatimukseen, että varhaiskasvatuksen puolella pitää henkilöstön koulutustasoa ja osaamista lisätä ja vahvistaa, ja sitä tässä ollaan nyt myös tekemässä.

16.21 Jukka Gustafsson sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri, tämä olisi todella ilon päivä, jos te olisitte nyt palauttaneet tämän lasten subjektiivisen päivähoito-oikeuden. Ja toinen liittyy näihin ryhmäkokoasioihin [Eduskunnasta: Olisitte peruneet ne!] — olisitte peruneet ne. Koska meille sosiaalidemokraateille kaikkein tärkein asia nyt tässä uudistuksessa on tämä varhaiskasvatuksen laatu, sen takia tämä koulutustason nosto,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 37/2018 vp

kohottaminen, on tärkeää, mutta sen pitää tapahtua kaikilla näillä, jotka toteuttavat tätä hoitoa, kasvatusta, opetusta, siis kandidaateilla, sosionomeilla ja lastenhoitajilla. Kaikkien koulutustasoa pitää parantaa ja myöskin kunnioittaa. Nyt on syntynyt semmoinen käsitys julkisuudesta, että tässä jotenkin aliarvioidaan sosionomien ja lastenhoitajien työtä. Näin ei saa olla. Kaikkia näitä kolmea tahoa tarvitaan. Tähän liittyviä kysymyksiä on teille tehty, en toista niitä.

16.22 Sami Savio ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos ministerille lakiesityksen esittelystä. Varhaiskasvatuksen kehittäminen on erittäin tärkeää lastemme tulevaisuuden kannalta, ja kuten edustaja Elomaa tässä edellä totesi, lasten etu on tietysti se kaikkein tärkein.

Mutta valitettavasti tämä lakiesitys on tosiaan herättänyt suurta ja aika rajuakin keskustelua julkisuudessa, erityisesti eri koulutustaustoista olevien alan ammattilaisten keskuudessa. He kaikki tekevät tärkeää työtä, ja toivonkin, että ministeri vastaisi näihin julkisuudessa aika rajunakin velloneisiin kysymyksiin.

Arvoisa puhemies! Työntekijäpula vaivaa päiväkotien arkea erityisesti pääkaupunkiseudulla, eikä koulutusmäärien lisäys ole täysin vastannut tähän ongelmaan. Tämän lakiesityksen myötä koulutusmääriä on nostettava vielä selvästi nykyistä enemmän. Valitettavasti myös palkkataso on jäänyt selvästi jälkeen muista julkisen sektorin tehtävistä, eikä voi olla pitkällä tähtäimellä kestävä, varsinkaan työvoimapulan vallitessa, että päiväkotien hoitajat ja [Puhemies koputtaa] lastentarhanopettajat joutuvat työskentelemään selvästi [Puhemies: Aika!] muita julkisen alan työntekijöitä matalammalla palkalla.

16.23 Johanna Karimäki vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On tärkeää parantaa päivähoidon laatua ja parantaa lapsen asemaa siellä. Lapsi ansaitsee sen ja tarvitsee sekä lastentarhanopettajan, sosionomin että lastenhoitajan syliä, ja on hyvä löytää tässä eduskuntakäsittelyssä vastauksia ja tasapaino niihin nyt esiintyneisiin huoliin, liittyen esimerkiksi siihen, että kaikki nykyiset toimijat säilyttävät kelpoisuutensa, ja myös siihen, että alaa opiskelevien henkilöiden työ on alalla turvattu. On huomioitava myös se, että varmasti saamme riittävästi pätevää henkilöstöä päivähoitoalalle.

Se, että lakiin on kirjattu kiusaamisen estäminen, on tosi tärkeää, mutta haluan muistuttaa, että kun päivähoito-oikeutta on rajattu — jotkut lapset ovat vain osa-aikaisesti ja lähtevät kesken leikin pois — ja ryhmäkokoja on kasvatettu, niin tämä jos mikä lisää kiusaamista lasten kesken.

16.24 Sari Multala kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Todella kiitän tästä lakiesityksestä. Tämän tavoitteena on — ja olen aivan varma, että myös me pystymme siihen — nostaa varhaiskasvatuksen laatua. Lapsen etu on asetettu ensi sijalle, ja henkilöstön pedagogista osaamista pyritään nostamaan. Kaikki varhaiskasvattajat tekevät äärimmäisen tärkeää työtä, jokainen, ja kaikkia ammattiryhmiä tarvitaan. Tämän lain avulla pyritään nimenomaan vahvistamaan sitä aitoa moniammatillisuutta, niin että jokaisen koulutustaustasta ja kokemuksesta tulevat hyvät ominaisuudet ja osaaminen pystytään yhdistämään toimivaksi kokonaisuudeksi.

Varhaiskasvatuksen kentältä tulee tällä hetkellä sellaista palautetta, että koulutuksen mukaista työtä on vaikea tehdä, kaikki tekevät kaikkea. Tämän lain avulla nyt voidaan sel-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 37/2018 vp

keyttää sitä, että meillä tulevaisuudessa on koulutettuja ammattilaisia, niin hoiva-alan ammattilaisia kuin toisaalta pedagogisesti koulutettuja sosionomeja ja lastentarhanopettajia.

16.26 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Varhaiskasvatusammattilaisten koulutustason nostaminen on tosiaan kannatettava tavoite, se pitää tehdä myöskin moniammatillisuutta säilyttävällä tavalla, mutta koulutusmäärien nostaminen ei ole riittävä keino myöskään tähän tavoitteeseen pääsemiseksi, koska se edellyttäisi huomattavaa kasvua korkeakoulututkinnon suorittaneiden työntekijöiden määrissä verrattuna nykytilanteeseen. Jo tällä hetkellä puutteet palkkauksessa ja työehdoissa ovat johtaneet siihen, että alanvaihdon harkitseminen tällä alalla on hyvin yleistä. Tässä suhteessa toivoisin hallitukselta johdonmukaisuutta ja sen ymmärtämistä, miten täällä tehtävät päätökset käytännössä vaikuttavat varhaiskasvatusammattilaisten työskentelyolosuhteisiin. Tämä 10 miljoonaa, mitä kehysriihessä nyt suunnataan ryhmäkokojen pienentämiseen haasteellisilla alueilla sijaitseville päiväkodeille, ei paikkaa sitä, että hallitus kauden alussa mahdollisti ryhmäkokojen kasvattamisen koko maassa, kaikissa kunnissa, joissa siihen on ollut halukkuutta. [Puhemies koputtaa] Samaten subjektiivisen oikeuden rajausta on johtanut siihen, että osa-aikaisten ryhmissä voi olla jopa 13 lasta [Puhemies: Aika!] yhtä kasvattajaa kohti.

16.27 Pilvi Torsti sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Iso kuva suomalaisesta varhaiskasvatuksesta vuosien ajan on tietenkin ollut upea. Viitisen vuotta sitten olimme ykkösiä 50 maan joukossa Starting well -indeksissä, ja olemme todella kasvattaneet lapsia, jotka muuttavat maailmaa. Kaiken tämän taustalla on ollut laki 70-luvulta, eli on varmasti hyvä todeta, että yli vaalikausien tehty valmistelu uuden lain puitteissa oli tarpeellinen.

No, ongelma tässä laissa tietysti on myös yhtä ilmeinen. Se ei tosiaan ota kantaa siihen hölmöyteen, joka Suomessa sitten viime vuosina näiden kaikkien rankkausten jälkeen on tehty. Meillä on tällä hetkellä kuntia — ja niistä tulee viestejä koko ajan — joissa on lapset lajiteltu sen mukaan, ovatko vanhemmat työttömiä tai esimerkiksi kotona olevia maahanmuuttajaaiteja, ja sitten on lapsiryhmiä, joiden vanhemmat ovat töissä, tai ryhmiä, jotka ovat yksinkertaisesti liian suuria.

Kysyn ministeriltä kahta asiaa. Tämän lain valmistelusta: minkälaista kansainvälistä vertailua te teitte ja miten arvioitte meidän tilannettamme muihin maihin ja kehityskuluihin nähden? Ja toiseksi: miten otitte huomioon viime vuosina tehtyjen heikennyksien vaikutukset, joista meillä on jo vähän myös tutkimustietoa [Puhemies: Aika!] tämän lain valmistelussa?

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Edustaja Parviainen. [Olli-Poika Parviainen: Arvoisa rouva puhemies...] — Parviainen Ulla, anteeksi.

16.28 Ulla Parviainen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuulostaa, että olemme yksimielisiä tästä asiasta, että lapsen etua on se, että koulutustasoa, osaamistasoa kohotetaan. Mielestäni on tärkeää, että ymmärretään tosiaan, että moniammatillinen tiimi hoitaa ja kasvattaa lasta siellä hoidossa, kasvatuksessa. Eli jokaisen työntekijän erilainen koulutuksen tuoma osaaminen, vahvuus pitää kyllä ottaa vahvasti mukaan sen lapsen kasvun ja kehittymisen tueksi.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 37/2018 vp

Arvoisa rouva ministeri, totesitte tuossa, että kolmiportainen tuki ei ole tässä mukana mutta se on tulossa seuraavassa vaiheessa. Voisitteko avata meille, millä aikataululla nyt sitten kehittyy tämä kolmiportaisen tuen mukaan ottaminen?

16.29 Olli-Poika Parviainen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Vähän yli-innokkaasti olin käynnistelemässä edellistä puheenvuoroa, mutta se johtuu myös siitä, että tämä aihe on niin kovin tärkeä.

Olen iloinen siitä, että tässä laissa korostetaan varhaiskasvatuksen roolia koulupolussa ja sitä, että myöskin varhaiskasvatuksen ammattilaisten koulutustasoa tarkistetaan, mutta totta kai se pitää tehdä niin, että ne huolet, joita erityisesti sosionomien puolelta on tullut, huomioidaan vakavasti. Me emme halua rakentaa kahden kerroksen väkeä, varmasti, varhaiskasvatuksen ammattilaisten joukkoon.

Kuitenkin puuttuisin siihen, mihin monet muutkin puhujat ovat jo puuttuneet, eli jos ja kun me haluamme ajaa lapsen etua, niin on hyvin vaikea nähdä subjektiivisen päivähoito-oikeuden rajausta lapsen edun mukaisena. Me tiedämme, että sote-paineiden alla taiteilevat kunnat eivät välttämättä kykene tarjoamaan ylimääraisinä vapaaehtoisina niitä palveluita, joita ei nyt laissa säädetä. Siksi minä olisin toivonut, että tässä laissa olisi otettu kantaa päivähoito-oikeuteen ja myös kohtuullisempiin ryhmäkokoihin.

16.30 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen menestys ja myöskin sivistys kansakuntana perustuvat viime kädessä sille ajatukselle, että tässä maassa kenestä tahansa voi tulla mitä tahansa. Jotta tämä ajatus voi toteutua, sen voi sanoa, perusedellytykset rakennetaan jo varhaiskasvatuksessa. Varhaiskasvatukseen sijoitettu euro tuottaa moninkertaisesti takaisin paitsi lapselle myös kaikille meille täällä yhteiskunnassa.

Tätä päivähoito-oikeuden rajausta, jonka hallitus ajoi läpi, valitettavasti on kokeiltu monissa kunnissa. Yksi valitettava esimerkki on, että sitä kokeiltiin omassa kotikunnassani, jossa hallituspuolueiden enemmistöllä se ajettiin läpi. Onneksi se päätös muutettiin. Minkä takia? Sen vuoksi, että kun tutkimme, miltä alueilta päivähoito-oikeutta eniten rajattiin, niin kävi ilmi, että sitä rajattiin eniten jo ennestään kaikista heikoimmilta alueilta eli sieltä, missä eniten sitä varhaiskasvatusta on tarvittu. Tämän tiedon valossa, arvoisa ministeri, oletteko valmis arvioimaan uudelleen [Puhemies koputtaa] päivähoito-oikeuden rajaamista?

16.31 Laura Huhtasaari ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä taas päinvastoin haluan kiittää, että hallitus on pitänyt kiinni tästä subjektiivisen päivähoito-oikeuden rajaamisesta, koska sitähan kuitenkin tarjotaan niille, jotka sitä tarvitsevat, tapauskohtaisesti. Me lähdemme siitä, että perheet kasvattavat, ei yhteiskunta.

Meillä on pula, meillä on huutava pula päiväkotien opettajista. Satoja paikkoja on auki. Kaksi asiaa vaikuttaa tähän: yksi on työlöt ja toinen on palkka. Jos me nostaisimme lastentarhanopettajien palkkoja 500 eurolla, niin se olisi noin 90 miljoonaa euroa lisää kustannuksia, [Jukka Gustafsson: Miksei enempää?] ja silloin kun me saisimme nämä paikat täytettyä, moni asia ratkeaisi päiväkodissa.

Mutta nyt kysyn sosionomien huolesta: onko varmasti näin, että heistä ei tule apuopettajia päiväkotiin, kun heillä nyt on täysi oikeus toimia lastentarhanopettajina niin kuin lastentarhanopettajillakin? Meillä ole mitään tutkimusnäyttöä, että heidän pedagoginen osaamisensa olisi heikompaa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 37/2018 vp

16.33 Sirkka-Liisa Anttila kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä on todella tärkeä lakiesitys, ja ollaan jo melkein satamassa, niin kuin sanotaan.

Lähinnä kysyn kahta asiaa:

Ensimmäinen on se, että 20 prosenttia alle kouluikäisistä lapsista kokee yksinäisyyttä. Miten tähän asiaan nyt sitten tässä puututaan? Onko kotoa käsin, onko päiväkodista vai molemmista? Minusta pitäisi selvittää syyt, miksi on näin. Joku syy siihen täytyy olla.

Sitten toinen kysymys, josta olen todella huolissani ja joka vaikuttaa nyt sitten tämän päivän päiväkodissa tapahtuvaan työhön ja laatuun, on tämä riita, joka on syntynyt näiden kahden eri tason osaamisen välillä. Todella toivon, että nyt valiokuntakäsittelyn aikana tähän asiaan löydetään semmoinen ratkaisu, että tämä saadaan ratkaistua, että siellä toimitaan tasavertaisesti. Tässä on pitkä siirtymäaika, mutta nyt ollaan semmoiseen tilanteeseen ajautettu siellä, että se aiheuttaa koko ajan vastakkainasettelua.

Ja viimeisenä: niin kauan kuin palkat ovat näin huonot, henkilökuntapula jatkuu.

16.34 Sari Sarkomaa kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä on niin, että lastentarhanopettajien koulutusta tarvitaan lisää. Tuo lisäys aloitettiin eduskunnan valtiovarainvaliokunnassa, olin sitä itse aloittamassa edustaja Vahasalon kanssa, ja on hienoa, että nyt tämä hallitus on tämän ottanut itselleen, eli opettajia pitää kouluttaa lisää, mutta se ei yksin riitä. Työmarkkinapöytään voin lähettää terveiset, kyllä lastentarhanopettajat ja koko henkilöstö on siellä palkkansa ansainnut, mutta totean, että on tasa-arvon kannalta välttämätöntä, että lailla vahvistetaan lasten oikeus opettajaan. Erot ovat huimia kunnissa, ja tämä joustava malli 1+1+1 on todellakin hyvä, se mahdollistaa todellakin hyvin sen työn organisoinnin, eikä tämä ole mikään uusi asia. Vuonna 1973 asetettiin päivähoitolaissa tavoite siihen, että 50 prosenttia päiväkotien henkilöstöstä pitäisi olla lastentarhanopettajia, ja tänä päivänä me olemme nyt siinä, että tätä uutta varhaiskasvatuslakia käsitellään, ja myöskin kansallisessa varhaiskasvatuksen koulutuksen arvioinnissa oli tämä vastaava suositus, [Puhemies koputtaa] eli tämä on pitkän ajan tavoite, jota laajat joukot ovat esittäneet asiantuntijapohjalta. [Puhemies: Aika!] Eli pidän erittäin hyvänä tätä lakiesityksen [Puhemies: Aika!] sisältöä ja tavoitetta.

16.35 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On aivan erinomaista, että tämä varhaiskasvatuslaki on saatu nyt eduskuntaan. Koko Suomen kannalta lasten kouluttamiseen sijoitetut rahat ovat varmasti paras sijoitus tulevaisuuden kannalta yleensäkin.

Tässä keskustelussa on monta hyvää puheenvuoroa käytetty pedagogiikan tärkeydestä, ja olen saanut monia, monia viestejä, niin kuin varmaan kaikki kansanedustajat, sosionomien asemasta. Uskon, että se asia on ihan hyvällä mallilla, niin että siihen ei tarvita sen kummempaa huomiota, että asia hoidetaan kuntoon. Kenenkään ammattipätevyyttä ei tässä tietenkään kyseenalaisteta, ei missään tapauksessa.

Mutta yhden huomion haluaisin tehdä vielä, ja se on nimenomaan kuntien tilanteesta. Kuntien taloustilanne on erittäin nopeasti parantunut viime vuosina, ja kunnilla on aidosti mahdollisuuksia sijoittaa tänä päivänä uusia, ihan itse tekemiään, budjettipäätöksillään tekemiään, rahoja lasten varhaiskasvatukseen, esimerkiksi erilaisiin kerhoihin koulun jälkeen ja moneen muuhun asiaan. Tämän takia toivoisin, että tässä keskustelussa huomattaisiin myös kuntien aseman tärkeys. Kunnathan ne ovat, jotka nämä varhaiskasvatuspalvelut rakentavat, ja se on jäänyt tässä keskustelussa mielestäni liian pienelle huomiolle.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 37/2018 vp

16.36 Kimmo Kivelä sin (vastauspuheenvuoro): Puhemies! On erittäin hienoa, että tulevaisuudessa toimitaan yhden lain puitteissa eikä pääosin enää sovelleta moninaisia sosiaalihuollon säädöksiä.

Hyvin usein keskustelussa on tuotu esiin, että Suomessa osallistuminen varhaiskasvatukseen on alemmalla tasolla kuin verrokkimaissa. Asiat eivät kuitenkaan ole näin yksinkertaisia, koska monessa verrokkimaassa osa-aikatyötä tehdään huomattavasti enemmän ja se nyt sitten suoraan peilautuu varhaiskasvatukseen osallistumisen määrään.

Ei ole kunniaksi, että eri ammattiryhmät ovat vastakkainasettelun tilanteessa. On hyvä, että selkeytetään, etteivät kaikki tee kaikkea vaan arvostetaan eri ammattiryhmiä ja todetaan heidän kaikkien tärkeytensä.

Ja kyllä, vaikka tällä foorumilla ei palkoista päätetä, sen yhteisen kansallisen tehtävän täytyy olla, että tulee oikeudenmukainen palkkaus [Puhemies: Aika!] tälle alalle.

16.37 Merja Mäkisalo-Ropponen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyväkään lakiesitys ei paranna varhaiskasvatuksen laatua, ellei hallituksen aiemmin tekemiä säästöpäätöksiä saada peruttua. Suuremmat ryhmäkoot ja subjektiivisen varhaiskasvatusoikeuden rajaaminen esimerkiksi työttömien lapsilta kyllä vievät pohjaa lapsen edulta ja laadun kehittämiseltä. Hallituksen viime viikolla päättämä lisärahoitus ryhmäkokojen pienentämiseen ei poista tätä perusongelmaa. Se on ainoastaan pientä laastarointia säästöistä syntyneeseen isoon traumaan. Ministerikin on varmasti saanut niitä samoja viestejä kuin minä saan kentältä hyvin paljon. Varhaiskasvatuksessa on nyt paljon uupuneita työntekijöitä, ja uupunut työntekijä ei jaksakaan tehdä laadukasta työtä.

16.38 Emma Kari vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Itse tervehdin tässä esityksessä ilolla erityisesti sitä, että nyt varhaiskasvatuksen laatua ja lasten edun nostamista etusijalle painotetaan tässä niin selkeästi. Mutta ehkä juuri sen takia tämä herättää myös aika paljon kysymyksiä.

Opetusministeri on nyt vakuuttanut meille, että hallituksessa on herätty lasten eriarvoistumiseen ja erityisesti poikien syrjäytymisvaaraan. Ja juuri sen takia, jos tähän on nyt herätty: minkä takia te ette käytä tätä mahdollisuutta siihen, että te peruisitte niitä päätöksiä, jotka nimenomaan ovat eriarvoistaneet tämän maan lapsia? Tämä on se paikka korjata niitä virheitä, jotka on tehty. Kun hallitus sanoo meille, että nyt suunta on käännetty, nyt lapsen etu on laitettu keskiöön, niin minkä takia te ette korjaa niitä päätöksiä, jotka ovat täysin yksiselitteisesti ja selkeästi olleet lasten edun vastaisia?

16.39 Päivi Räsänen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä esityksessä on todellakin hyviä ja kannatettavia uudistuksia, mutta kun tavoitellaan korkeaa varhaiskasvatuksen laatua, niin on turvattava ennen muuta riittävä henkilöstömäärä ja riittävän pienet lapsiryhmät. Itse pidän sitä tällä hetkellä suurimpana pulmana.

Myös henkilöstön saatavuuden kannalta on kyllä tunnustettava, että palkkauskysymys on ihan ratkaiseva ongelma. On kyllä häpeällistä, että yliopistokoulutuksen saanut, vaativaa työtä tekevä lastentarhanopettaja saa keskimäärin 2 300 euroa kuussa palkkaa. [Eduskunnasta: Törkeää!] Tämä heikko palkkaushan koskee tietenkin kaikkia muitakin henkilöstöryhmiä päivähoidossa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 37/2018 vp

Kannatan myös tätä ministerin esiin nostamaa ajatusta maksetun esiopetuksen laajentamisesta kahdeksi vuodeksi. Pitäisin hyvin tärkeänä, että kaiken kaikkiaan pystytettäisiin tarkastelemaan lapsilähtöisesti eri-ikäisiä [Puhemies: Aika!] lapsia lainsäädännössä.

16.40 Jaana Laitinen-Pesola kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Toivottavasti nyt saadaan aikaan laki, joka takaa tämän arjen toiminnan, lasten edun, riittävän henkilöstömäärän ja riittävän osaavan henkilöstön.

Minä haluan puuttua yhteen yksityiskohtaan. Vuorohoidon tarve meillä jatkuvasti kasvaa, ja tässä lakiesityksessä aika pienellä on ohitettu tämä vuorohoito. Toivoisin tietysti, että laissa otettaisiin kantaa tähän vuorohoidon järjestämiseen, koska myös se on, jos ajatellaan erityisesti naisten työssäkäyntiä, erittäin tärkeä asia. Se mahdollistaa sen, että lapset ovat turvallisesti hoidossa silloin, kun äidit tai isät ovat vuorotöissä.

16.41 Kristiina Salonen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Muistan, että kun opiskelin sosiaalialan ohjaajaksi, sosionomia edeltävää tutkintoa, tästä edellisen kerran käytiin isoa keskustelua, ja sen takia toteankin nyt tästä lastentarhanopettajien pätevydestä, että valiokunta varmaan asiaan perehtyy ja tulee arvostamaan kaikkia ammattilaisia, ammattilaisten tarpeellisuutta päiväkodissa.

Päiväkodissa tehdään hyvää työtä ja erittäin tärkeätä työtä jo nyt. Osaaminen on aivan huippua, sen voin itse tuoreena päiväkotilapsen vanhempana todistaa. Kuitenkin samaan aikaan useammat edustajat ovat täälläkin kantaneet huolta jaksamisesta ja erityisesti ryhmäkoosta. Kaikki tärkeät tavoitteet esimerkiksi kiusaamisen kitkemiseksi vesitetään kyllä sillä, että ryhmäkoot ovat aivan liian suuria. Aikaa ja käsiä tarvitaan. Toteankin, että ei tehdä tästä pedagogiikasta sellaista tyhjää mantraa, jota vain hoetaan, vaan panostetaan aidosti siihen, että siellä on myöskin käsiä, sylejä ja ihmisiä tekemässä [Puhemies koputtaa] sitä työtä.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Sitten ministeri Grahn-Laasonen, vastauspuheenvuoro, 5 minuuttia.

16.43 Opetusministeri Sanni Grahn-Laasonen: Arvoisa puhemies! Kiitos lämpimistä puheenvuoroista. Uskon, että kun tätä keskustelua ja sen koontia varmasti luetaan ja päiväkotien henkilöstö on kiinnostunut siitä, miten eduskunnassa varhaiskasvatusta käsitellään, niin he arvostavat sitä, että täällä puhutaan arvostavasti kaikista ammattilaisista heidän koulutustaustastaan riippumatta. Ajattelin, että voisin tässä puheenvuorossa pyrkiä oikomaan niitä vääriäkin käsityksiä, joita liikkeellä on ollut. Viime vuosina, voi sanoa jopa vuosikymmeninä, tämä henkilöstöryhmien, heidän taustallaan olevien liittojen välinen keskustelu on ollut melko tulehtunutta, ja se on heijastunut tietysti meille asti. Olemme saaneet siitä paljon palautetta. Mutta kun eduskunta säättää varhaiskasvatustakia, niin lähtökohtana ei ole työmarkkinapolitiikka vaan lähtökohtana on lapsen etu, niin kuin tässä lainsäädännössä vahvasti alleviivataan: varhaiskasvatuksen laatu ja varhaiskasvatuksen kehittäminen niin, että se vahvistaa lapsen oikeuksia ja vahvistaa lapsen kasvua, kehitystä ja myöhempää oppimista.

Varhaiskasvatuksen vahvuus Suomessa on moniammatillinen yhteistyö. Tarvitaan kaikkien ammattiryhmien paras osaaminen käyttöön, jotta suomalainen varhaiskasvatus on niin laadukasta kuin se on ja kehittyy siitä edelleen. On tärkeää, että varhaiskasvatuksessa

Pöytäkirjan asiakohta PTK 37/2018 vp

kaikki kolme ammattiryhmää työskentelevät vahvassa yhteistyössä. Uudessa varhaiskasvatuslakiluonnoksessa, joka tänään on käsittelyssä, nykyisten tehtävässä toimivien henkilöiden sekä alaa opiskelemissa olevien asema turvataan eli hankitut kelpoisuudet säilyvät. Kenenkään ei tarvitse pelätä, että joku menettäisi tämän lain myötä ammattinsa. Kaikkia ammattiryhmiä ja kaikista koulutustaustoista tulevia ammattilaisia tarvitaan varhaiskasvatuksessa vastaisuudessakin, ja he ansaitsevat kaikki arvostuksemme täydestä sydäimestä.

Uudessa varhaiskasvatuslaissa ideana ja ajatuksena on tunnistaa näiden eri ammattiryhmien osaaminen ja kehittää sitä suuntaan, jossa nämä ammattilaiset ja heidän osaamisensa täydentävät toisiaan ja jossa nämä tarpeelliset osaamisalueet kirkastuvat entisestään. Oma ja ministeriön tulkinta tästä lainsäädännöstä on, että itse asiassa sosionomien asema tämän lainsäädännön myötä vahvistuu. Heidän osaamisensa tunnistetaan paremmin, ja tulevaisuudessa varhaiskasvatuksessa kaksi kolmasosaa on korkeasti koulutettuja.

Täällä nousi esiin huolta varhaiskasvatuksen henkilöstökoulutusmääristä ja siitä, miten saadaan henkilökunta riittämään, kun nykyisiä paikkoja on vaikea saada täyteen. Siitä syystä tämä hallitus on tehnyt merkittäviä lisäyksiä varhaiskasvatuksen koulutusmääriin, lastentarhanopettajien koulutusmääriin. Niitä on nostettu kahteen otteeseen ja tullaan nostamaan edelleen. Tavoitteena on, että tämän lain tultua toivottavasti hyväksytyksi tämän eduskuntakäsittelyn päätteeksi käynnistämme välittömästi keskustelut korkeakoulujen ja oppilaitosten kanssa siitä, minkälainen polku rakennetaan, jotta vuonna 2030 tämä henkilöstörakenne toteutuu myöskin käytännössä. Hallitus on lisännyt viime vuonna puoliväliriihessä yhteensä 28 miljoonaa sellaista rahaa, mitä aikaisemmin ei ole ollut, neljän vuoden aikana käyttöön, ja sillä saadaan tuhat uutta lastentarhanopettajaa kasvatustieteellisistä tiedekunnista eri puolilta Suomea.

Palkkakysymykset ovat nousseet esiin, ja siitä haluan todeta sen tosiasian, että palkoista ei päätetä eduskunnassa eikä hallituksessa. Olen varma, että tämä keskustelu tästä kyllä välittyy sinne, missä on syytä se kuulla, eli työmarkkinaosapuolille.

Kysymys kansainvälisestä vertailusta nousi esiin. Samoin oli kysymyksiä, jotka liittyivät varhaiskasvatusoikeuteen. Olemme tehneet paljon kansainvälistä vertailua. Suomalainen varhaiskasvatus on laadukasta, kansainvälisesti se on tunnistettu, ja Suomi on myöskin vetovoimainen maa tulla tutkimaan ja oppimaan meidän varhaiskasvatuksestamme. Se, mitä voidaan tästä kansainvälisestä vertailusta myöskin oppia, on, että suurin tasa-arvo-ongelma suomalaisessa varhaiskasvatuksessa ei liity tuntimäärään vaan osallistumisasteeseen ylipäätään. Suomessa on yksi OECD-maiden matalimmista osallistumisasteista varhaiskasvatukseen, ja siksi tämä hallitus on asettanut tärkeäksi päämääräksi, tehtäväksi varhaiskasvatuksen osallistumisasteen nostamisen. Ruotsissa varhaiskasvatusoikeus on 15 tuntia, Suomessa se on 20 tuntia jokaisen lapsen oikeutena. Meillä laatu on vahvaa, ja sitä tämä lakiesitys vahvistaa entisestään.

Kiitos siitä, että näistä rakentavista puheenvuoroista saamme hyviä aineksia myöskin tämän lainsäädännön jatkokehittämiseen, koska kaikki ei tule tässä valmiiksi, vaan seuraavassa vaiheessa muun muassa niitä tuen kysymyksiä on käsiteltävä, jotta mahdollisuuksien tasa-arvo tässä maassa toteutuisi entistä vahvemmin.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Ilmiselvästi on tarvetta vielä debattikierrokseen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 37/2018 vp

16.48 **Krista Kiuru sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On kyllä todettava, että aika pitkälle, ministeri Grahn-Laasonen, pääsitte väärässä suunnassa. Nimittäin viime hallituskaudella silloinen hallitus esitti eduskunnalle, parlamentaariselle köörille, että tehtäisiin varhaiskasvatuksen ensimmäisen vaiheen jälkeen toinen vaihe kuntoon, ja toisen vaiheen keskeisin ulottuvuus oli se, että alle 7-vuotias lapsi olisi saanut tukea, siis aitoa tukea, peruskoulutyypillisesti kolmiportaista tukea, mutta silloin jo tiedettiin, ettei voitu varhaiskasvatuslain ykkösvaiheessa säätää sellaista mallia, jota ei ollut koeteltu niin monista näkökulmista.

Nyt olen hyvin pahoillani siitä, että te, ministeri Grahn-Laasonen, laitoitte jo lausunto-kierrokselle esityksen, jossa paljastitte oman kantanne. Tämä alle 7-vuotiaitten lasten tukeminen ei kiinnostanut teitä. Sen sijaan te särvelsitte suoraan sinne keskeiseen ytimeen ja puutuitte moniin muihin asioihin ja käytitte aika paljon jakovaraa seuraavien hallituskausien taskuista siihen, että otitte esiin ensimmäisenä toimenä henkilöstöasiat, ja tätä tukielementtiä ei tullut. Uskon, että eduskunta on aika pettynyt, koska sentään kahdeksan puoluetta oli tästä elementistä viime kaudella samaa mieltä.

16.49 **Tuomo Puumala kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ehkä yksi tärkeä pysähtymisen paikka tässä koko keskustelussa ja myös tuossa tulevassa valiokuntakeskustelussa on kyllä se, että me saamme tulevaisuudessa huippuammattilaisia hakeutumaan päiväkodin erilaisiin tehtäviin. Kyllähän se liittyy, aivan oikein, kuten tässä muun muassa edustaja Räsänen on todennut, palkkakysymyksiin. Eli työtä tehdään kutsumuksesta, suuresta sydäimestä, halusta auttaa, mutta jos todella korkeasti koulutetun henkilön palkka on 2 300 euroa siitä hienosta työstä ja tulevaisuustyöstä, mitä siellä tehdään, niin eihän se motivaattori ole. Siitä ei päätetä täällä, aivan kuten ministeri totesi, mutta terveiset varmasti lähtevät ja on paikallaan lähteäkin.

Näen tärkeänä myös sen, mihin edustaja Jarva tuossa aiemmin viittasi, että nyt, kun näitä paikkoja lisätään, se tehdään alueellisesti tasapainoisesti. Ei saa syntyä eri puolille Suomea katvealueita, missä ei pysty itseänsä kouluttamaan ja missä ei pysty hakemaan pedagogiikan pätevyyttä. Eli myös siihen ryhtiä nyt heti alusta alkaen.

16.51 **Ben Zyskowicz kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä keskustelussa on kiinnitetty huomiota subjektiivisen päivähoito-oikeuden rajaukseen, jossa katsotaan, että jos vanhemmista toinen tai molemmat ovat kotona ja ellei ole erityisiä kasvatuksellisia tai sosiaalisia syitä, niin 20 tunnin viikkoaika on riittävä.

Myönnän, että olen itse aikaisemmin ollut tämän rajauksen kannalla ja pitänyt luonnollisena, että jos vanhemmista toinen tai molemmat ovat kotona, niin silloin lapsella ei olisi oikeutta laajempaan, voisi sanoa täysipäiväiseen päivähoitoon. Mutta muun muassa ministeri Grahn-Laasonen on saanut minut vakuuttuneeksi siitä, että usein varsinkin niissä perheissä, joissa esimerkiksi työttömyyden vuoksi ollaan kotona, tämä varhaiskasvatus on erittäin tärkeä mahdollisuuksien tasa-arvon vahvistaja, ja niinpä uskon, että tämä kysymys tulee arvioitavaksi viimeistään seuraavan hallituksen ohjelmaa neuvoteltaessa.

16.52 **Juho Eerola ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Olen itse kyllä edelleen sillä kannalla, millä edustaja Zyskowicz oli aiemmin, että jos vanhemmat ovat kotona, niin kyllä jonkunnäköinen opetusvastuu on myös vanhemmilla.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 37/2018 vp

Nyt tosiaan puhutaan kuitenkin ihmisistä, jotka työskentelevät lapsiemme hyväksi, eli tässä on koko maan tulevaisuus kyseessä. Tämän uudistuksen myötä varhaiskasvatuksen rooli koulutien eräänlaisena starttina tulee korostumaan. Tämä sosionomien huoli, mitä meistä jokainen on päässyt nyt sähköpostien muodossa näkemään, pelko siitä, että hankittu pätevyys ja kelpoisuus olisivat menossa pois — on hienoa ollut huomata ja kuulla, että tämä on ollut osaksi turha pelko, ja hyvä, että siihen on saatu selvyys.

Meillä tosiaan on isoja ongelmia ollut tällä alalla rekrytoinnissa. Jo nyt on ollut vaikea saada päteviä tekijöitä tälle alalle. Nimenomaan yksi tärkeimmistä, [Puhemies koputtaa] se on tullut sekä vasemmalta että oikealta, [Puhemies: Aika!] on ollut palkka. Jos tähän saadaan korjaus, niin hyvä asia.

16.53 Kari Uotila vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Laadukas varhaiskasvatus on ennen muuta lapsen etu, mutta se on myös yhteiskunnan etu. Niin kuin tiedetään, laadukkaaseen varhaiskasvatukseen laitettu euro tulee seitsemänkertaisena takaisin. Mutta jos sitä laadukasta varhaiskasvatusta ei tarjota vaan tehdään leikkauksia, kasvatetaan ryhmäkokoja, puututaan subjektiiviseen oikeuteen, leikataan lomarahoja tai ei arvosteta ammattikuntia, alan ammattilaisia riittävällä palkkauksella, niin silloin kärsivät sekä lapsen etu että yhteiskunnan etu. Ja sen vuoksi on tosi tärkeää, että nämä asiat pidetään mielessä.

Lapsiasiavaltuutettu on penännyt, että meidän pitäisi enemmän tehdä lapsivaikutusten arviointia muun muassa budjettimenettelyssä. Se on tärkeää, jotta pystyttäisiin näkemään, mitkä toimenpiteet vievät lasten asiaa ja lapsiperheiden asioita eteenpäin ja mitkä eivät vie. Kysyisinkin ministeriltä, millä tavalla hän suhtautuu lapsiasiavaltuutetun esitykseen siitä, että seurantaa, mittaamista ja budjettimenettelyjä pitäisi pystyä muuttamaan.

16.54 Jani Toivola vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Päivähoito-oikeuden rajauskysymys on noussut täällä monessa puheenvuorossa esiin, ja edustaja Zyskiewicz äsken antoi ikään kuin ymmärtää, että ehkä oma kanta tässä asiassa on muuttunut, antoi myöskin ymmärtää, että ministerikin näkisi tämän tilanteen ongelmallisuuden. Kyllä minä silloin toivon ja vetoan, että tähän asiaan laitetaan voimia ja lihaksia saman tien eikä vasta seuraavalla hallituskaudella. Jos me ajattelemme, että potentiaalisesti vaaleihin on vielä vuosi aikaa, niin se on valtavan pitkä aika kaikille niille perheille, joita tämä kysymys koskee. Vuodessa voi tapahtua niissä perheissä valtavasti huonoa — tai toisaalta voi tapahtua aivan valtavasti hyvää, nimenomaan sitä tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta. Silloin tämän ei millään tavalla pitäisi olla kysymys, jota me vähän heittelemme täällä salissa tai ikään kuin vinkkaamme ulospäin, että ehkä sitten vuoden päästä tai seuraavien vaalien jälkeen tai ehkä kaikki meistä hallituksessa eivät ole ihan tätä mieltä mutta tällä mennään. Se on äärimmäisen vastuutonta, nimenomaan näitten perheiden arjen ja yhdenvertaisuuden näkökulmasta.

16.55 Sari Sarkomaa kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Kiuru totesi täällä, että ministeriä ei kiinnosta lasten tukeminen, varhaisen tuen antaminen samaan tyyliin kuin esi- ja perusopetuksessa on kirjattu. Minusta on erinomaista, että näin ei todellakaan ole, ja minusta oli hyvä, että ministeri totesi, että tämä on se seuraava askel. Ministeri voisi kertoa, minkä tyyppistä valmistelua tämä vielä edellyttää. Lämmin, vahva tuki on sille, että tämä seuraavaksi tulee, ja tämä on hyvin valmisteltu.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 37/2018 vp

On hyvä todeta, että jokaisella lapsella on oikeus varhaiskasvatukseen. On erinomaista, että varhaiskasvatukseen on tullut tasa-arvo. Tutkimukset ovat osoittaneet, että tuo raha, jonka itse asiassa opetusministerinä alun perin aloitin, on toiminut hyvin perusopetuksessa, ja on hyvä, että se tulee varhaiskasvatukseen.

Ja hyvä, että kiusaaminen tuli tähän. Silloin kun, edustaja Kiuru, teitte varhaiskasvatuslakia, lukemattomia kannanottoja, vetoamuksia, kirjallisia kysymyksiä tuli järjestöiltä: puuttukaa tähän kiusaamiseen, kirjatkaa se lakiesitykseen. Ette te sitä tehneet. Kiitos nyt [Puhemies koputtaa] ministeri Grahn-Laasoselle, [Puhemies: Aika!] että tämä kiusaamisongelma on ymmärretty [Puhemies: Aika!] ja se on pykälä lakiesityksessä. [Krista Kiuru pyytää vastauspuheenvuoroa]

16.57 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitän mahdollisuudesta kommentoida näitä väärä väitteitä.

Ensinnäkin on hyvä, että nostitte esiin kiusaamisen. Perustin työryhmän, jossa asiallisesti eri asiantuntijoiden kanssa olisi haettu ne elementit, millä tavalla toimitaan, mutta ministeri Grahn-Laasonen ei toteuttanut tämän työryhmän toimeksiannon pohjalta tehtyjä ehdotuksia. Se on valitettavaa.

Seuraava ehdotus oli se, että niin kuin eduskunta ja ne puolueet, jotka täällä viime kaudella olivat, toivoivat, yksi asia saatetaan yhdessä kuntoon. Kaikki kahdeksan puoluetta puristivat kättä. Eikö ole oikeus ja kohtuus, että alle 7-vuotias lapsi voisi saada varhaiskasvatuksessa tukea? Minä vielä teihin vetoan, että tämä ei voi mennä näin, että kolme vuotta valmisteltiin varhaiskasvatuslain kakkosvaihetta ja tätä tukielementtiä sinne ei millään saatu. Kaikki muut asiat näyttävät edistyvän vaikka 100 miljoonalla eurolla, mutta tuki on unohtunut. Ei voi olla selitys, että ei ehditty kolmessa vuodessa. [Puhemies koputtaa] Tämä on häpeällistä.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Ministeri Grahn-Laasonen, lyhyt vastaus, 1 minuutti.

16.58 Opetusministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Teillä, edustaja Kiuru, oli vastaavana ministerinä neljä vuotta aikaa, eivätkä siinä työryhmät paljon auta, kun tarvitaan niitä tekoja. Teillä oli täysi mahdollisuus vastaavana ministerinä vahvistaa lapsen edun ensisijaisuutta laissa, korjata henkilöstörakenne, vahvistaa siten laatua, kirjata sinne se kiusaamisen torjuminen, mikä on erittäin tärkeä. Te jätitte nämä kaikki tekemättä. Menitte siitä, mistä aita on matalin. Muistan, seurasin sitä läheltä ja pyrin saamaan sitä henkilöstörakennetta silloin jo kuntoon, mutta ette uskaltaneet ratkaista tätä ongelmaa, koska se on aiheuttanut niin paljon ristiriitoja. Olen todella iloinen siitä, että olemme tänään tilanteessa, jossa meillä on käsittelyssä varhaiskasvatuslaki, joka ratkaisee nämä monta vuosikymmentä käsillä olleet ongelmat ja ristiriidat.

16.59 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitän mahdollisuudesta saada vastata näihin ministerin syytöksiin. Totean vielä kerran, että minä arvostan asiantuntijatyötä, ja sitä kautta iso asiantuntijatyö tehtiin siinä, että saatiin varhaiskasvatuksen ykkösvaihe tehtyä noin vuoden valmistelulla. Olin kaksi vuotta ministerinä, ja se vietiin vielä täällä eduskunnassa läpi. Sitten sen jälkeen jäi kolme asiaa ratkaistavaksi. Näistä ministeri ratkaisi yhtä asiaa, mutta tästä tukielementistä kaikki ryhmät ovat samaa

Pöytäkirjan asiakohta PTK 37/2018 vp

mieltä, että kyllä koulutuspolulla pitäisi jokaisen lapsen saada tukea, sitä samaa tukea, mitä saa myöskin peruskoulussa, ja kun se peruskoulumalli ei toimi sellaisenaan, ajateltiin, että siihen tehdään asiantuntijatyö, minkä pohjalta tuki laitetaan kuntoon. Nyt on kolme vuotta mennyt, eikä vieläkään ole tukielementtiä tässä. Kyllä täällä noin pienillä rahoilla olisi saatua tämä asia kuntoon, mutta tämä ei vain millään mene nyt kuntoon. Miksi?

17.00 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tervehdin todella ilolla edustaja Zyskowiezin ulostuloa tässä keskustelussa, jossa hän ainakin epäsuorasti myönsi olleensa väärässä, mitä tulee subjektiivisen päivähoito-oikeuden rajaamiseen. Mikäli tämä on laajemmin myöskin ministerin jakama käsitys, niin kehottaisin todellakin ministeriä ryhtymään toimiin heti. Ei ole mitään tarvetta odottaa puolitoista vuotta, ennen kuin tehdään tämä erittäin tarpeellinen korjausliike.

Arvoisa puhemies! Minusta on syytä myöskin suhtautua vakavuudella niihin huoliin, mitä eri ammattilaiset ovat esittäneet tähän lakiuudistukseen liittyen. Olisin kysynyt ministerin arviota erityisesti kahteen asiaan.

Ensimmäinen liittyy lastenhoitajien kohtaloon. Lastenhoitajiahan tullaan näiden muutosten myötä tarvitsemaan vähemmän, eli miten ministeri arvioi, että tämä tulee vaikuttamaan lastenhoitajien työllistymismahdollisuuksiin?

Toisena tämä lastentarhanopettajan nimikkeen rajaaminen ainoastaan yliopistokoulutetuille: miten te arvioitte, että tämä tulee vaikuttamaan sosionomitaustaisten ammattilaisten palkkakehitykseen pitkällä aikavälillä?

17.01 Mikaela Nylander r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täytyy myöntää, että yksi pettymys tässä laissa oli kyllä kieltämättä se, että ei puhuta tästä kolmiportaisesta tuesta ollenkaan. Olin itse sen parlamentaarisen työryhmän jäsen, joka edellisellä kaudella pohti tätä.

Mutta nyt katseet tulevaisuuteen. Onko mahdollista, että hallitus vielä tällä kaudella tekisi jotain ja toisi jotain, mikä vahvistaisi tätä tukea, mitä moni lapsi kieltämättä tarvitsee varhaiskasvatuksessa? Tänäkin ainakin, kun kuulimme asiantuntijoita valiokunnassa, aika moni tuki tätä aika nopeaa aikataulua.

Men, värderade talman, en fråga. I det här lagförslaget har man inte överhuvudtaget analyserat den svenska situationen. Vi har en ännu sämre situation på svenskt håll vad beträffar behöriga barnträdgårdslärare till exempel i huvudstadsregionen. Har man när ministeriet förhandlat med högskolorna om de här tusen tilläggsplatserna beaktat det här skriande behovet av behöriga svenskspråkiga barnträdgårdslärare i de här förhandlingarna?

17.02 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä monet kollegat ovat ottaneet esille huolen siitä, mikä alan yleinen vetovoima tulevaisuudessa on, johtuen tietysti näistä palkkauskysymyksistä ja päätöksistä ja myöskin kasvaneista ryhmäko'oista. Ja lastentarhanopettajien koulutuksen määrän kasvattaminen on tietysti hyvä asia, mutta on huomioitava se, että kaikki eivät suinkaan ole jäämässä alalle ja lastentarhanopettajien koulutus on ollut hyvin yleinen väylä sitten siirtyä peruskoulunopettajan opintoihin.

Täällä edustaja Andersson oli huolissaan lastenhoitajien hakeutumisesta alalle. No, heidän työtehtävänsähän eivät sinällensä muutu, mutta minä olisin erityisen kiinnostunut siitä, mikä mahtaa olla sitten sosionomien halukkuus tulevaisuudessa niihin opintoihin, kos-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 37/2018 vp

ka heillähän nyt muuttuu sitten mahdollisuus näihin nimikkeisiin ja myöskin työtehtäviin. Onko tässä huomioitu se, että tulevaisuudessa niihin sosionomiopintoihin ei ehkä enää olekaan sitten sellaista paloa kuin tähän saakka, koska kaikki oikeastaan muuttuu [Puhemies koputtaa] sitten sen nimikkeen myötä?

17.03 Sari Multala kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin täytyy nyt vielä kerran sanoa se, että tällä hetkellä kaikki sosionomin koulutuksen saaneet lastentarhanopettajina työskentelevät tai sosionomikoulutuksessa olevat säilyttävät tulevaisuudessakin opettajan kelpoisuutensa eli voivat tulevaisuudessakin toimia lastentarhanopettajina. Eli tässä mielessä näen, jos ajatellaan tulevaisuutta vielä hyvinkin pitkälle, että meillä saatata olla tilanne, jossa päiväkodeissa on ryhmissä kaksikin sosionomia ja yksi lastenhoitaja.

Se, mikä myös pitää muistaa — täällä hyvin on tuotu se esiin — on se, että ehkä pienemmällä lapsilla hoivan tarve ja sylin tarve on vielä suurempi kuin vanhemmillä lapsilla ja tämä laki mahdollistaa sen, että henkilörakennetta voidaan joustavasti päiväkodin sisällä eri-ikäisten ryhmien osalta soveltaa niin, että pienemmällä lapsilla on mahdollisuus hoivakoulutuspuheen saaneiden läsnäoloon enemmän.

Ja sitten vielä ihan lopuksi sellainen asia, että se, että me vahvistamme pedagogiikkaa, ei tarkoita sitä, että me vahvistaisimme ikään kuin oppimista koulumaiseen tapaan, vaan pedagogiikan ammattilaiset tietävät sen ja ymmärtävän sen, minkä tasoista toimintaa minkäkin ikäisille suunnitellaan, ja tämä on [Puhemies koputtaa] erinomaisen hyvä [Puhemies: Aika!] lain tavoite.

17.04 Sami Savio ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tänään on täällä salissa jo paljon puhuttu henkilökunnan saatavuudesta, mikä tietysti olennaisesti vaikuttaa tähän lasten hyvinvointiin ja jopa turvallisuuteen. Siihen vaikuttaa tietenkin tämä yleisesti matalaksi tunnustettu palkkataso — toivottavasti terveiset tästä asiasta tosiaan lähtevät myös työmarkkinapöytäan — mutta ongelmia päiväkodeissa epäilemättä aiheuttaa myös tämä ryhmäkokojen kasvu, jolla silläkin on vaikutusta työntekijöiden viihtyvyyteen, jaksamiseen ja, korostan vielä, jopa lasten turvallisuuteen.

Arvoisa puhemies! Tämä ministerin mainitsema kehysriihessä päätetty ryhmäkokojen pienentämisen 10 miljoonan euron määräraha on sinällään hyvä asia, mutta se on mielestäni aivan liian pieni eikä ratkaise ongelmia yleisellä tasolla. Pikemminkin se on laastari näihin ongelmiin. Toivon ministerin ottavan nyt kantaa siihen, eikö tästä ryhmäkokojen mitoituksesta olisi hyvä säätää lain tasolla, jolloin yhdenvertaisuus toteutuisi paremmin eri kunnissa.

17.06 Emma Kari vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Onhan tämä nyt hieman hämmäntävää kuultavaa näin oppositiosta, että kokoomus täällä kertoo enemmän tai vähemmän vastustavansa niitä heikennyksiä, niitä leikkauksia, joita he ovat itse olleet tekemässä. Kolme vuotta kasvatusalan asiantuntijat, lastensuojelun ammattilaiset ja lapsiasiainvaltuutettu ovat yrittäneet kertoa teille, että tasa-arvoisen päivähoito-oikeuden rajaaminen ja ryhmäkokojen kasvattaminen tulevat osumaan ja osuvat kaikista pahiten juuri niihin lapsiin, jotka tarvitsevat tukea kaikista eniten, he kärsivät kaikista eniten. Teillä on ollut valtiovarainministerin salkku, teillä on ollut opetusministerin salkku — kellä muulla kuin teillä on ollut mahdollisuuksia torjua näitä päätöksiä? Ei ole oikein tässä vaiheessa, kun uudistusta ollaan tekemässä, sanoa, että kyllähän me oikeastaan tätä vastustetaan, mut-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 37/2018 vp

ta seuraava hallitus saa sitten ehkä nämä asiat korjata, nämä meidän tekemämme virheet korjata. Miksi te [Puhemies koputtaa] ette korjaa näitä asioita nyt?

17.07 Ben Zyskowicz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kokoomuksessa ja myös vihreissä silloin, kun he ovat hallituspuolue, on sitouduttu hallitusohjelmaan ja myös hallitusneuvottelussa sovittuihin yksittäisiin ratkaisuihin ja sen mukaisesti menään. Itse kerroin tuossa asiassa muuttaneeni kantani ja tässä valossa olleeni väärässä hallitusneuvotteluissa, kun tästäkin asiasta päätettiin. Meillä muilla ihmisillä, edustaja Emma Kari, on sellainen mahdollisuus, että joskus myönnämme olleemme väärässä ja olleemme asiassa eri kannalla kuin millä tällä hetkellä olemme. Onneksi te vihreät olette tällaisista inhimillisistä heikkouksista täysin vapaita.

17.08 Jukka Gustafsson sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Arvostan edustaja Zyskowiczin uudelleenarviointia. Ei tämä nyt ensimmäinen kerta ole, kun eduskunnassa löytyy edustajia, jotka myöntävät, että on arvioitu asia uudelleen.

Arvoisa puhemies! Ministeri Grahn-Laasonen, sanoitte sanatarkasti, että ”sosionomien asema vahvistuu”. Mehän olemme jo aloittaneet sivistysvaliokunnassa etukäteen asiantuntijakuulemisen, mutta me emme ole vielä kuunnelleet itse järjestöjen asiantuntijaedustajia, OAJ oli tänään, mutta emme vielä kenttää noin laajemmin. Yksi esimerkki. Nyt tämän pitkähkön siirtymäajan jälkeen sosionomilla on mahdollisuus tulla valituksi päiväkodin johtajaksi vain suorittamalla kasvatustieteen maisteritutkinnon. Olen nyt jo perännyt sitä, että eihän tässä ole mitään järkeä. Meidän pitää tavallaan arvioida sosionomikoulutuksen sisältö tarkasti ja katsoa, miten sitä voidaan kehittää ja sitten ehkä joillakin kevyemmillä opetusohjelmilla [Puhemies: Aika!] saavuttaa tämä pätevyys sosionomeille.

17.09 Ritva Elomaa ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sosionomit, lastentarhanopettajat ja myös lastenhoitajat ovat esittäneet suoranaisesti hätähuudon. Onko heidän huolensa ihan turha, vai onko siellä laissa jotakin sellaista, joka vaarantaa heidän asemansa? Heilläkin on varmaankin lakimiehet käytössään, ja he ovat huolissaan.

Kiusaaminen on ongelma, jonka laajuus yllättää jopa päiväkodeissa. Lakialoite koulu-rauha-asiamiehestä on perussuomalaisten tekemä, ja minä toivonkin, että edustajat tutustuvat ja allekirjoittavat tämän viikon aikana nimensä siihen. Se on hyvä. Kiusaamisen kitkemiseen pitää löytää useita työkaluja. On hyvä, että myös varhaiskasvatuslaissa puututaan siihen jonkin verran. Riittävä henkilökunnan määrä ja ryhmäkokojen suuruus ovat ensiarvoisen tärkeitä asioita kiusaamisenkin kitkemisessä.

Palkat ovat ala-arvoiset vastuullisessa päiväkotityössä. Sisareni on lastentarhanopettajana ollut yli 40 vuotta Itä-Helsingissä, ja hän pitää hyvin paljon työstään, [Puhemies: Aika!] mutta palkka ei ole kovin hyvä.

17.10 Raija Vahasalo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri on tehnyt hyvää työtä. Tämä on erinomainen lakiesitys. Tämä vastaa moniin meidän yhteiskuntamme suuriin ongelmiin. Tämä vastaa siihen, että tasa-arvoasia edistyy. Se edistyy varhaiskasvatuksen puolella. Kiusaamiseen puututaan ja otetaan huomioon ne lapsen herkyyksikaudet, joita meidän yhteiskunnassamme tähän asti ei ole otettu, ja se on ollut meillä yksi suuri puute.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 37/2018 vp

Täällä esitellään, ettei tukea olisi ollenkaan. Kyllä tukea tälläkin hetkellä on lapsukaisille. Siellä on varhaiskasvatuksessa erityisopettaja, lastentarhanopettaja olemassa, ja hänenkin asemaansa ja mahdollisuuksiaan tehdä työtänsä tällä lailla vahvistetaan. Tämä on erinomainen laki, ja tämä on samassa linjassa sen hallinnon muutoksen kanssa, jota me teimme aikaisimpina kausina.

17.11 Eeva-Johanna Eloranta sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Varhaiskasvatus on opetuksen, kasvatuksen ja hoidon kokonaisuus, ja se rakentuu educare-mallille. Siinä nimenomaan moniammatillisuus on tärkeää. Me tarvitsemme siis varhaiskasvatuksen opettajien, sosionomien ja lastenhoitajien osaamista, ja he ovat kaikki tärkeitä varhaiskasvatuksen arkipäivässä. Erilaista osaamista tarvitaan myös tästä eteenpäin.

Kaikkein tärkein laatutekijä varhaiskasvatuksen arjessa on siis nimenomaan osaava henkilökunta ja sen riittävä määrä. Siksi onkin todella valitettavaa, että ette ole tässä esityksessä tätä henkilöstömitoitukseen tehtyä heikennystä korjanneet. Se on erittäin harmillinen asia.

Mutta joku otti täällä puheeksi tuon vuorohoidon, ja on hyvä, että laissa säädetään nyt vuorohoidosta. Sitähän pitää antaa lapselle silloin, kun päivähoitoa tarvitaan iltaisin, viikonloppuisin tai öisin, mutta yksi asia on tavallaan jäänyt huomiotta. Elikkä meillä on paljon 1.—2.-luokkalaisia, pieniä koululaisia, joiden vanhemmat ovat vuorotyössä, ja heillä ei ole mitään lakisääteistä huolenpitoa tämmöisestä vuoropäivähoidosta. Toivoisinkin, että ministeri voisi harkita jossain vaiheessa tuovansa esityksen, [Puhemies: Aika!] jossa vuorohoito laajennettaisiin myöskin eka- ja tokaluokkalaisille.

17.13 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täytyy sanoa, että edustaja Zyskowiczin argumentit eivät vakuuta, mitä tulee hallituksen mahdollisuuksiin korjata tätä epäoikeudenmukaista ja lasten edun vastaista päätöstä subjektiivisen oikeuden rajaamisesta. Tämä hallitushan on perunut useita esityksiä, joita on annettu, jopa sellaisia, jotka ovat olleet eduskunnan käsittelyssä, ja myöskin luopunut tietyistä hallitusohjelmaan kirjatuihin tavoitteisiin vaivihkaa — kuten vaikkapa tavoitteesta vähentää maisteritutkintojen määrää 20 prosentilla, mikä herätti hyvin paljon ihmetystä siinä vaiheessa, kun hallitusohjelma julkaistiin.

Eli kyllä minä näen, että hallituksella olisi kaikki mahdollisuudet perua ja korjata tämä epäoikeudenmukainen ja huono ratkaisu, joka on yksi eniten kritiikkiä kaikilta asiantuntijoilta saanut päätös, mikä on tehty varhaiskasvatuksen osalta tämän hallituskauden aikana. Tämä rajaushan vaikuttaa suomalaisten lasten oikeuksiin koko ajan. Jos nyt on ymmärretty, että tämä oli huono päätös, niin miksi odottaa puolitoista vuotta ennen kuin sitä korjataan?

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Ja nyt mennään pikkuhiljaa puhujalistaan. Edustaja Toivola, ja sitten käymme puhujalistaan.

17.14 Jani Toivola vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Pieni mutta erittäin tärkeä yksityiskohta, josta haluan antaa kiitosta ja nostaa esiin: on tosi hienoa, että saamen kieli nimenomaan äidinkielenä varhaiskasvatuksessa saa tässä esityksessä vahvistusta. Se on tosi tärkeää.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 37/2018 vp

Sitten minä olisin kysynyt näistä opiskelupaikoista. Ministeri sanoi, että on tavoite vieläkin lisätä niitä. Voisiko sitä avata vähän lisää, koska tavoite on aika kunnianhimoinen, siirtymäaika on 12 vuotta? OAJ:n arvio on, että meillä pitäisi vuodessa olla 1 100 uutta opiskelupaikkaa, jotta ikään kuin pystyttäisiin kattamaan kaikki se tarve, jolla tämä tavoite voi toteutua. Miten tätä suhtaa nähdään, ainakin sen verran kuin tähän mennessä on tiedossa?

Ja edustaja Zyskowitzille lyhyesti: Ehdottomasti mielipidettä saa muuttaa, arvostan sitä. Se, mikä tässä kommentissa hämmensi, oli, että tuli ymmärrys, että vastuuministeri olisi ikään kuin kääntänyt teidän pääanne eli nimenomaan hän on arvollisesti ollut vastaan tätä rajausta ja se on saanut teidät muuttamaan näkemyksenne. Kyllähän se nyt hämmentää ikään kuin jokaista suhteessa siihen keskusteluun, mitä tässä on jo useampi vuosi käyty tämän rajauksen näkökulmasta ja miten vakavasta asiasta on ollut kysymys.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Otetaanko vielä muutama? Jos ministeri malttaa odottaa, niin otetaan nyt debattia.

17.15 Ben Zyskowicz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Toivolalle vastaan, että en ole mitenkään tässä pyrkinyt menemään ministeri Grahn-Laa-sosen selän taakse. Olin todellakin mukana tekemässä päätöstä tästä subjektiivisen varhaiskasvatusoikeuden rajauksesta, ja itse asiassa silloinen tuleva ministeri, Grahn-Laasonen, ei ollut sitä päätöstä siinä yhteydessä mukana tekemässä. Tämän jälkeen olen keskustellut monien asiantuntijoiden kanssa, luenut monta aiheeseen liittyvää lehtijuttua ja näiden keskustelujen ja saamani lisäinformaation varassa ja valossa olen päätenyt siihen käsitykseen, minkä kerroin, että juuri niissä perheissä, joissa jompikumpi tai molemmat vanhemmista ovat kotona, tällä varhaiskasvatuksella ja siihen osallistumisella täysimääräisemmin olisi usein hyvin myönteinen vaikutus. Myös keskustelut nykyisen ministerin kanssa ovat kantaani vaikuttaneet.

17.16 Kristiina Salonen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Arvostan kovasti, ehkä entistä enemmänkin edustaja Zyskowiczia siitä, että hän on nimenomaan tutkittuun tietoon perustuen kääntänyt nyt mielipiteensä, mutta aivan kuten edustaja Toivola tässä jo esitti kysymyksen, ehkä suurin hämmennys on nyt siitä, miten ministeri Sanni Grahn-Laa-sonen tästä asiasta ajattelee, ja siksi haluan nyt tässä kohtaa kysyä: jaatteko te tämän edustaja Zyskowiczin ajatuksen ja mietteen, oletteko tekin muuttanut mielenne tässä asiassa? Se vasta olisi päivän hyvä uutinen, ja sitä odotan nyt enemmän kuin joululahjoja ensi jouluna.

Sitten pitää vielä sanoa se, että on hyvä asia, että opinpolku ymmärretään molemmista päistä elinkaarta nyt pidempänä, ja se luo mahdollisuuksia lapsille ja Suomenkin menestykselle, mutta hoivan tärkeyttä on syytä korostaa, erityisesti alle kolmevuotiaiden lasten osalta.

17.17 Laura Huhtasaari ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä onkin mielenkiintoista, että perussuomalaiset täällä on sitoutunut hallitusohjelmaan ainoana puolueena. Suomessahan on kaksipuoluejärjestelmä: on perussuomalaiset ja sitten ovat nämä muut! Nämä muut ovat sitä mieltä, että sosialismia ja että yhteiskunta kasvattaa, ja me perussuomalaiset olemme sitä mieltä, että perheet kasvattavat. Ja tarpeen mukaan, yksilölli-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 37/2018 vp

nen. Meille on tärkeä tällainen yksilö ja se, että me teemme yksilöllistä politiikkaa. Ja tarpeen mukaan, nytkin ne, joilla on tarvetta, saavat enemmän päivähoitoa, mikä on tärkeää.

Mutta nyt haluaisin kysyä, kun ministeri ei avannut sitä: Miten sosionomien työnkuva tulee muuttumaan? Jos meillä on nyt niin, että on yksi opettaja ja kaksi hoitajaa, ja jos meillä on jatkossa niin, että on kaksi opettajaa ja yksi hoitaja, niin se tarkoittaa sitä, että silloin sosionomien työnkuva tulee muuttumaan. Avaa se asia kunnolla.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Täällä teititellään.

17.18 **Mikaela Nylander r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Totesin äsken, että nyt pitäisi katsoa tulevaisuuteen, mutta sen verran täytyy sanoa edellisestä kaudesta: Edellisellä kaudella kuusi puoluetta — kuusi puoluetta — päätti selvittää — myös se hallitus selvitti — voidaanko rajoittaa subjektiivista päivähoito-oikeutta. Me selvitimme sen, se on huono uutinen. Mutta hyvä uutinen oli, että jo edellisellä kaudella nämä kuusi puoluetta totesivat: ei kannata, se ei tuo säästöjä, mutta se heikentää varhaiskasvatuksen laatua. Ja jotkut meistä sitten oppivat sen jo edellisellä kaudella, kun selvitettiin tätä, koska me selvitimme sen.

Arvoisa puhemies! Kysymys ministerille: Nämä lastentarhanopettajien aloituspaikat. Olemme kuulleet, että niitä on liian vähän. Aikooko hallitus palata tähän asiaan ja lisätä näitä aloituspaikkoja?

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Nyt annetaan ministeri Grahn-Laasoselle vastauspuheenvuoro, 3 minuuttia.

17.20 **Opetusministeri Sanni Grahn-Laasonen:** Arvoisa puhemies! Kiitos keskustelusta.

Ensinnäkin aloituspaikkamääristä — viimeinen kysymys, joka tässä nousi esiin. Aikaisemmassa kysymyksessä kysyttiin myöskin sitä, miten turvata ruotsinkieliset palvelut tässä yhteydessä. Se, minkä haluan sanoa, on se, että tämä laki, kun se toivottavasti hyväksytään, antaa erittäin vahvan signaalin myöskin korkeakouluille koulutusmäärien lisäämisestä, ja tämä laki tarvitaan nimenomaan siihen, että meillä on selkeä, eduskunnan asettama tahtotila siitä, että meillä on entistä korkeampi koulutustaso varhaiskasvatuksessa, ja siitä seuraavat sitten myöskin ne aloituspaikkalisäykset.

Hallitus on jo myös omilla päätöksillään tähän vaikuttanut. Yhdessä korkeakoulujen kanssa on sovittu paikkojen lisäämisestä, ensin kolmanneksella pysyvästi, ja sen jälkeen tulee vielä tuhat uutta paikkaa, 28 miljoonaa, eli me olemme jo tehneet tämän kauden aikana erittäin merkittäviä lisäyksiä, ja niitä on tarpeen jatkaa, kuitenkin siten, että huolehditaan koulutuksen laadusta, niin että ei voida myöskään ajatella, että yhdessä yössä nämä asiat ratkaistaan. Siksi tässä laissa on pitkä siirtymäaika.

Samoin ruotsinkielisten palvelujen turvaamisen kysymykseen voidaan palata esimerkiksi sitten, kun korkeakoulujen kanssa neuvotellaan jälleen. Puolivälineuvottelut käydään ihan tässä lähikuukausina.

Oli kysymys, miten sosionomien työnkuva muuttuu, millaista osaamista sosionomeilla erityisesti varhaiskasvatuksessa on verrattuna esimerkiksi muuhun henkilöstöön. Vahvasti on noussut — myös hallituksen Lape-työssä, lapsi- ja perhepalvelujen muutosohjelmassa

Pöytäkirjan asiakohta PTK 37/2018 vp

— se, että tarvitaan nimenomaan moniammatillista yhteistyötä, perheiden tukemista, yhteistyötä uusissa perustettavissa maakunnissa sosiaali- ja terveyspalvelujen kanssa, lastensuojelussa ja niin edelleen, jotta se tuki tavoittaa perheet, jotta se olisi mahdollisimman laadukkaasti ja hyvin järjestettyä. Ja tätä osaamista haluamme entistä enemmän kirkastaa ja saada käyttöön myöskin sosionomien koulutustaustasta kummuten.

Varhaiskasvatusoikeuteen ja varhaiskasvatuksen tasa-arvoon liittyvistä kysymyksistä haluaisin palata siihen, minkä jo aiemmin mainitsin, että olen pahoillani siitä, että tässä salissa ei ole kiinnitetty riittävästi huomiota tähän kipeimpään kohtaan, joka on varhaiskasvatukseen osallistuminen ylipäätään. Meille tulee jatkuvasti huomautuksia maailmalta, EU-tasolta siitä, että Suomessa varhaiskasvatukseen osallistumisaste on yksi OECD-maiden heikoimpia. Siihen meidän täytyy kiinnittää huomiota, ja niin hallitus on tehnytkin, muun muassa maksualennuksilla lisännyt varhaiskasvatukseen osallistumista. Ongelma ja kipukohta on siinä, että varhaiskasvatukseen osallistuvat vähiten ne lapset, jotka hyötyisivät siitä eniten, ja siitä syystä on käynnistetty nyt muun muassa 5-vuotiaiden maksuttomuuskokeilu, jotta saataisiin koko ikäluokka tulevaisuudessa varhaiskasvatuksen piiriin. Tälle tasa-arvokipukohdalle meidän tulisi tässä keskustelussa antaa enemmän painoa. [Vastauspuheenvuoropyyntöjä]

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Koska tähän aiheeseen on kaksi tuntia rajattu keskusteluaikaa, niin nyt menemme puhujalistaan. — Ensimmäisenä puheenvuoro edustaja Vahasalolle.

17.23 Raija Vahasalo kok: Arvoisa puhemies! Kun varhaiskasvatuslaki siirrettiin sosiaali- ja terveysministeriöstä opetus- ja kulttuuriministeriöön, niin samalla muuttui varhaiskasvatuksen luonne. Varhaiskasvatus ei ollut enää osa sosiaalihuoltoa vaan osa koulutusjärjestelmää, sen ensimmäinen askel. Tässä esityksessä hallinnon siirto saa lopullisen sineitin. Tätä hallinnon siirtoa olivat toivoneet ja odottaneet asiantuntijat ympäri maailmaa. Siis koko maailma seurasi tätä, että koska siirrytään. Me olimme viimeinen saareke maailmassa, jossa varhaiskasvatus — silloin puhuttiin päivähoidosta — oli vielä sosiaali- ja terveysministeriön puolella. Nyt se asia on korjattu.

Tämä muutos tuo sen, että on välttämätöntä, että näitä toimintoja tarkastellaan ja otetaan huomioon myös sana ”pedagogiikka”, jota aikaisemmin siellä ei ollut. Lapset saavat mahdollisimman hyvät ja parhaat eväät tulevalle koulutielle. Mahdolliset ongelmat pitää ratkaista ennen kouluikää, mitä varhemmin, sen helpompaa ja inhimillisempää. Me emme ole maassamme vielä riittävästi hyödyntäneet lapsen kehityksen ja oppimisen herkkyyksensä, siinä meillä on vielä tekemistä.

Varhaiskasvatuksen keskeisin laatutekijä on henkilöstön osaaminen. Koska varhaiskasvatus on siirretty osaksi koulutusjärjestelmää, on myös välttämätöntä vahvistaa pedagogista osaamista. Yliopiston pitää kouluttaa kasvatustieteilijöitä. Pula on suuri. Erityisesti pääkaupunkiseudun tilanne on hälyttävä. Opetus- ja kulttuuriministeriö on sopinut 1 000 lisäaloitustaikasta ja varmasti tulee lisäämään niitä, kun tarvitaan.

Uudet tehtävänimikkeet varhaiskasvatuksen opettaja, varhaiskasvatuksen erityisopettaja, varhaiskasvatuksen sosionomi, varhaiskasvatuksen lastenhoitaja — aina varhaiskasvatus-sana siinä edessä — vahvistavat moniammatillisuutta ja parantavat päiväkodeissa tehtävän työn kohdentumista koulutusta vastaavaksi. Lapsen kasvun kannalta on tärkeää, että kunkin koulutuksen erityisosaaminen voidaan tuoda paremmin esiin. Päiväkodinjohtajan

Pöytäkirjan asiakohta PTK 37/2018 vp

tehtävä on olla vastuussa pedagogiikasta ja työn laadusta. Näin ollen on merkittävää, että uudessa laissa johtajilta tullaan edellyttämään maisterin tutkintoa. Ja huomionarvioista on myös se, että kaikki tämän hetken kelpoisuudet säilyvät myös tällä hetkellä opiskeleville. Henkilöstörakennetta tullaan soveltamaan vasta 12 vuoden päästä eli vuonna 2030, siihen on hyvä aika.

Kansakuntamme koko koulutustasoa on nostettava ja tasa-arvoa edistettävä. Ja siksi työ pitää aloittaa mahdollisimman varhain, varhaisilta vuosilta, sillä niillä on suurin merkitys lapsen tulevaisuudelle.

Arvoisa puhemies! On tärkeää, että jokainen lapsi osallistuisi varhaiskasvatukseen, ja näin ollen kaikkien lasten pääsyä varhaiskasvatuksen piiriin on alennettava. Yksi tekijä, mikä tätä alentaa, on myöskin se, että uusi laki tuo alennuksia asiakasmaksuihin pieni- ja keskituloisille perheille sekä perheille, joilla on useampi lapsi varhaiskasvatuksessa.

Tämä lakiesitys on hyvin kannatettava.

17.28 Emma Kari vihr: Arvoisa puhemies! Tätä keskustelua on ehkä hieman vaikea käydä, kun ei ole käynyt ihan selväksi, mitä opetusministeriö ja kokoomus ovat mistäkin mielestä, mitä kannattavat ja mitä vastustavat. Aika moni täällä olisi varmaan arvostanut sitä, että oltaisiin saatu kuulla ministerin mielipide näihin kysymyksiin, joista tässä aikaisemmin keskusteltiin.

Me tiedämme kuitenkin koko ajan enemmän ja enemmän siitä, mikä on pedagogisen, laadukkaan varhaiskasvatuksen merkitys, ja me tiedämme sen, että jos me haluamme torjua lasten eriarvoistumista ja pysäyttää oppimiserojen kasvun, niin meidän on annettava kaikista eniten tukea juuri niille oppimispolun ensimmäisille ja tärkeimmille askelille, koska just silloin muurataan oppimisen kivijalka koko elämäksi.

Tässä lakiesityksessä on paljon hyvää. Hyvää on esimerkiksi se, että varhaiskasvatuksen sisällöt, laatu ja pedagogiikka vahvistuvat. Varhaiskasvatukseen osallistuvien lasten osuutta on kasvatettava. Suomessa varhaiskasvatukseen osallistuu vähemmän lapsia kuin oikeastaan missään muualla Euroopassa, ja tämä on täysin kestäväntöntä. Tästä syystä vihreät ovatkin jo alkuvuodesta esittäneet esiopetuksen aikaistamista vuodella ja pitkään ajaneet varhaiskasvatuksen maksuttomuutta.

Toinen asia, joka on ehdottoman hyvää tässä lakiesityksessä, on se, että lasten kiusaamiseen, väkivaltaan ja häirintään puututaan nyt tiukasti. Tämä on asia, joka pitäisi ottaa joka ikisessä kunnassa, joka ikisessä päiväkodissa todella vakavasti, koska lapset tarvitsevat turvallisen ympäristön, jossa kasvaa ja oppia.

Nämä ammattinimikkeet ovat ymmärrettävästi iso kysymys varhaiskasvatuksen ammatillisille, mutta meidän tehtävämme täällä on varmistaa se, että meidän lapsemme, kaikki lapset koko tässä maassa, saavat parhaan mahdollisen alun omalle opinpolulle. Tämän lain valiokuntakäsittelyssä on nyt hyvä varmistaa se, millainen koulutus valmistaa parhaiten mihinkin tehtävään, ja tämä on tärkeätä, jotta me voimme taata parhaalla mahdollisella tavalla lapsen oikeuden laadukkaaseen pedagogiseen varhaiskasvatukseen, koska perusteena on oltava tässä laissa aina lapsen etu. Tämä lakiesitys antaa tälle työlle hyvän pohjan.

Arvoisa puhemies! Opetusministeri on kertonut meille nyt, että hallituksessa on herätty poikien syrjäytymisvaaraan, lasten eriarvoistumiseen ja oppimiserojen kasvamiseen. Täällä aikaisemmin kokoomus antoi ymmärtää, että itse vastustaa itse tekemiään leikkauksia ja heikennyksiä varhaiskasvatukseen. Ehkä juuri sen takia on täysin käsittämätöntä, että hallitus ei edelleenkään suostu kuuntelemaan niitä kasvatusalan asiantuntijoita, lastensuojel-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 37/2018 vp

lun ammattilaisia ja lapsiasiainvaltuutettua, jotka toistuvasti ovat kertoneet siitä, kuinka haitallisia ja vahingollisia nämä heikennykset ja leikkaukset ovat. Minkä takia vieläkään ei olla perumassa päätöksiä, jotka eriarvoistavat tämän maan lapsia, päätöksiä, jotka ovat selkeästi olleet virheitä, päätöksiä, joista kokoomus nyt yrittää pestä käsiään? Tasa-arvoisen päivähoito-oikeuden rajaaminen ja ryhmäkokojen kasvattaminen osuivat kaikista kipeimmin juuri niihin lapsiin, jotka olisivat tarvinneet meidän tukeamme kaikista eniten, ja nämä eivät edes tuoneet niitä säästöjä, jota näillä leikkauksilla lähdettiin hakemaan. Lasten asemaa heikennettiin turhaan.

Lasten eriarvoistuminen ja oppimiserojen kasvaminen on se meidän suurin epäonnistumisemme. Tämä uudistus on se hetki, tämä on just se paikka, missä me voimme korjata tehtyjä virheitä. Me voimme palauttaa tasa-arvoisen päivähoito-oikeuden, me voimme pienentää ryhmäkokoja. Näin tekemällä me myös parantaisimme varhaiskasvatuksen ammattilaisten mahdollisuuksia tehdä sitä omaa työtään, sillä he tekevät todella tärkeää työtä, mutta he tekevät sitä ihan liian pienellä palkalla, joka hallituksen lomarahaleikkausten jälkeen on entistäkin pienempi. Ja kaiken lisäksi tätä työtä tehdään nyt liian suurissa lapsiryhmissä.

Oikeus laadukkaaseen varhaiskasvatukseen on jokaisen lapsen tasavertainen oikeus. Ja vaikka tämä lakiesitys tuo monia parannuksia, se ei korjaa tehtyjä isoja virheitä. Ne ovat virheitä, joista maksavat ne kaikkein heikoimmassa asemassa olevat lapset, ja tämä meidän pitää korjata.

17.33 Jukka Gustafsson sd: Arvoisa puhemies! ”Vakava viestini Suomen eduskunnalle on: Suomi elää hyvinvointivaltion alisuoriutumisen aikaa. Emme ole riittävästi onnistuneet nostamaan heikossa asemassa olevia lapsia hyvinvoinnin ja sosiaalisen nousun kärryille. Tästä kärsivät kaikki.” Näin meitä kansanedustajia, eduskuntaa evästi noin kuukausi sitten Suomen lapsiasiainvaltuutettu kertomuksessaan, jota nyt eduskunta käsittelee.

Arvoisa puhemies! Sosiaalidemokraattiset opetusministerit toteuttivat varhaiskasvatuksen laadun kannalta kaikkein keskeisimmät uudistukset vuosien 2012—2014 välisenä aikana. Tuolloin lapselle säädettiin oikeus varhaiskasvatukseen 1.8.2014 lukien. Tätä subjektiivista oikeutta nykyinen hallitus on rajannut perustuen lähinnä lapsen vanhempien työmarkkina-asemaan, ja kuten täällä käydyssä keskustelussa on todettu, tämä on osoittautunut vääräksi, todella vääräksi päätökseksi.

Sosiaalidemokraatit pitävät varhaiskasvatuksen kehittämistä yhtenä keskeisimpänä osana suomalaista yhteiskunta- ja koulutuspolitiikkaa. On tärkeää, että nyt varhaiskasvatuksen lainsäädäntö siirtyy kokonaisuudessaan opetus- ja kulttuuriministeriön valmisteluun. Mielestäni tässä ja nyt olisi tullut myös korjata ne merkittävät heikennykset, mitä varhaiskasvatukseen on tällä vaalikaudella tehty. Eli subjektiivisen päivähoito-oikeuden rajaaminen pitäisi peruuttaa ja ryhmäkoot palauttaa takaisin vähintään nykyistä edeltävään tasoon. Tätähän lapsiasiainvaltuutetun kirjelmä meille edustajille tarkoitti, juuri tätä.

Arvoisa puhemies! Mielestäni on tärkeää, että nyt varhaiskasvatuslain käsittelyn yhteydessä huolehdimme siitä, että pedagogisen osaamisen lisäksi varhaiskasvatuksessa on myös yhteiskunnallista ja sosiaalialan osaamista, sillä varhaiskasvatus ei ole pelkästään lasten kanssa toimimista vaan asiakkaana on koko perhe tuen tarpeineen. Me sosiaalidemokraatit haluamme pitää kiinni niin sanotusta educare-mallista, missä opetus, kasvatus ja hoito — hoiva, hoito — muodostavat toiminnallisen kokonaisuuden. Siis opetus, kasvatus, hoito. Tämä varhaiskasvatuksen moniammatillisuus toteutuu parhaiten siten, että päiväko-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 37/2018 vp

dissa työskentelee sekä kandidaatteja, siis yliopistossa opiskelleita, että sosionomeja, eli ammattikorkeakoulussa opiskelleita, että lastenhoitajia, jotka ovat ammatillisen tutkinnon suorittaneita. Nyt on käynyt ikävästi viime viikkoina ja kuukausina niin, että monista eri syistä sosionomit ja lastenhoitajat kokevat jääneensä jotenkin katveeseen ja että heitä itse asiassa tämä lakiehdotus kohtelee väärin ja huonosti. Voin luvata, että sivistysvaliokunnan käsittelyn yhteydessä, kun olemme kuunnelleet asiantuntijoita, täytyy tehdä ne korjausliikkeet, joita sitten yhdessä toivottavasti osaamme ja haluamme tehdä. Eli kaikki lastentarhanopettajat ja lastenhoitajat ansaitsevat arvokkaan ja tasapuolisen kohtelun. Voin vakuuttaa, että teen ja teemme siinä parhaamme. Mielestäni myös tätä lapsen kolmiportaista tukea olisi nyt tullut tässä yhteydessä täsmentää ja ulottaa se varhaiskasvatukseen, koska kun erityisesti pienten lasten kohdalla nähdään näitä kasvu- ja kehitysongelmia, psykologin palvelut ja tarvittaessa psykiatrin ja niin edelleen ovat tarpeellisia, tai mitkä ne toimet sitten ovatkin.

Arvoisa puhemies! Haluan myös todeta sen, että meillä Suomessa varhaiskasvatuksen osallistumisaste on moniin muihin maihin verrattuna verrattain matala. No, matala ja matala, se on noin 75 prosenttia, mutta monissa muissa maissa — esimerkiksi Ranskassa se on käytännössä 100, Ruotsissa 95 ja niin edelleen. Uskon, että tämän lain käsittelynkin myötä nyt saadaan varhaiskasvatuksen laatua parannettua entisestään ja lisättyä sitten vetovoimaa.

Ehkä tässä, arvoisa puhemies, nyt tässä vaiheessa.

17.39 Eeva-Johanna Eloranta sd: Arvoisa puhemies! Varhaiskasvatuksen kehittäminen on yksi keskeisin osa suomalaista koulutuspolitiikkaa, sillä se on pohjana lapsen myöhemmälle koulutielle ja ehkäisee jopa syrjäytymistä. Sosiaalidemokraattiset opetusministerit toteuttivat varhaiskasvatuksen laadun kannalta kaikkein keskeisimmät uudistukset vuosien 2012 ja 2014 välisenä aikana. On hyvä, että nykyinen opetusministeri jatkaa tuota uudistusta siten, että varhaiskasvatuksen lainsäädäntö siirtyy nyt kokonaisuudessaan opetus- ja kulttuuriministeriön valmisteluun. On myös hyvä, että lakiesityksessä nähdään varhaiskasvatus lähipalveluna, jota pyritään tarjoamaan lähellä lapsia ja perheitä. Näin lähikoulusta, lähipäiväkodista voi muodostua yhä vahvemmin osa lähikoulupolkua.

On myös hyvä, että laissa nimenomaisesti säädetään vuorohoidosta. Sitä on siis lain mukaan annettava lapselle, joka tarvitsee sitä huoltajan työssäkäynnin ja opiskelun vuoksi iltat-, yö- tai viikonloppuaikaan. Toivottavaa tämän osalta olisi, että myös pienille ensimmäisen ja toisen luokan koululaisille taattaisiin vuorohoitopaikka, mikäli lapsen iltat- ja yöaikaista huolenpitoa ei muulla tavoin voida esimerkiksi yksinhuoltajaperheissä järjestää. Tämä on aika suuri ongelma, sillä monissa yksinhuoltajaperheissä tosiaan, vaikka nyt sairaanhoitajan, ekaluokkalainen saattaa joutua viettämään illan ja yön ihan yksin kotona, jos mitään apua ei siinä lähellä ole tarjolla.

Arvoisa puhemies! Suuri pettymys on, että lakiehdotus ei korjaa niitä merkittäviä heikennyksiä, mitä varhaiskasvatukseen on tehty tällä vaalikaudella. Ettei pääse unohtumaan, niin muistutan, että tämä hallitus rajasi subjektiivista päivähoito-oikeutta osapäiväiseksi kotona olevien vanhempien lapsille ja suurensi ryhmäkokoja. Tämä on aiheuttanut suurta eriarvoisuutta eri kunnissa asuvien lasten välillä, kun toisissa kunnissa näitä heikennyksiä on toteutettu ja toisissa taas ei. Meidän sosiaalidemokraattien mielestä kenenkään lapsen päivähoito-oikeutta ei saisi rajata ja ylisuuriin ryhmäkokoihin ja riittävään henkilöstömitoitukseen olisi pitänyt tässä nyt puuttua. Valitettavasti esityksessä varhaiskasvatuslaiksi

Pöytäkirjan asiakohta PTK 37/2018 vp

näihin asioihin ei esitetä parannusta, vaan hallitus jättää aiemmin tekemänsä heikennykset ennalleen.

Kansainvälisten suositusten mukaan varhaiskasvatuksen henkilökunnasta puolen pitäisi olla lastentarhanopettajia. Näin on muun muassa useissa muissa Pohjoismaissa. Tällä hetkellä meillä Suomessa lastentarhanopettajia, siis joko yliopistosta tai ammattikorkeakouluista nykyisin mukaan valmistuneita, on kuitenkin vain noin kolmasosa. Tämän uuden lakiesityksen myötä varhaiskasvatuksen henkilökunnasta kahdella kolmasosalla tulee olla korkeakoulututkinto eli joko varhaiskasvatuksen opettajan tai sosionomin kelpoisuus. Määrä siis tuplaantuu, ja tämä on tietenkin hyvä asia. Jotta tämän lakiesityksen linjaukset voivat toteutua ja jotta tämänhetkiseen pulaan lastentarhanopettajista voidaan vastata, tulee muun muassa yliopistossa olla 1 100 vuosittaista lastentarhanopettajan koulutuksen aloituspaikkaa joka vuosi tästä eteenpäin. Näin tänään valiokunnan ensimmäisissä asiantuntijakuulemisissa saimme kuulla, ja kysyisinkin ministeriltä, ollaanko tämä otettu huomioon. Kuulin vain määrän 1 000, mutta 1 100 olisi oikeampi.

Täytyy muistaa, että varhaiskasvatus on opetuksen, kasvatuksen ja hoidon kokonaisuus, eli puhutaan siitä educare-mallista. Tällöin on tärkeä muistaa, että siinä nimenomaan moniammatillisuus on tärkeää. Tarvitsemme sekä varhaiskasvatuksen opettajien, sosionomien että lastenhoitajien osaamista. He ovat kaikki aivan ensiarvoisen tärkeitä varhaiskasvatuksen arkipäivässä ja lasten elämässä siellä. Erilaista osaamista tarvitaan. Eli se kaikkein, ihan kaikkein tärkein laatutekijä siellä varhaiskasvatuksen arjessa on nimenomaan osaava henkilökunta ja riittävä määrä heitä myös silloin, kun on sairaustapauksia, eliikkä myös sijaisia pitää olla tarpeeksi.

Puhemies! On suuri pettymys, että lakiesitys ei paranna oppimiseensa tukea tarvitsevien lasten oikeuksia eikä vahvista heidän tarvitsemansa tuen toteutumista. Lapsille tulisi jatkossa vahvemmin turvata oikeus tarvitsemaansa tukeen, varhaiskasvatuksen erityisopettajaan sekä muihin tukitoimiin ihan vastaavasti kuin on säädetty esi- ja perusopetuksesta. Viimeistään seuraavassa vaiheessa lakiin tulee lisätä niin sanottu kolmiportainen tuki, jota jo toteutetaan esiopetuksessa ja perusopetuksessa. Tarve kasvun, kehityksen ja oppimisen tuen asiantuntijoille on varhaiskasvatuksessa aivan huutava. On ihan välttämätöntä, että jokainen lapsi on kolmiportaisen tuen piirissä jo varhaiskasvatuksesta lähtien, jotta ongelmiin voidaan puuttua varhain. Me kaikki tiedämme, että asiat järjestyvät parhaiten, kun niihin varhain ja hyvissä vaiheissa puututaan ihan tuoreeltaan. Ja asiantuntijat kyllä osaavat, kun heille annetaan siihen mahdollisuus.

Yksityiset varhaiskasvatuspalvelut ovat yhä useammassa kunnassa lisääntymässä. Yhdenmukaisen varhaiskasvatuslaadun ja koulutuksellisen tasa-arvon takaamiseksi kuntien yksityisten palveluntuottajien valvomiseen ja ohjaamiseen sekä tukemiseen ja ohjeistamiseen tulee kiinnittää entistä vahvemmin huomiota. Tähän olisi ollut hyvä kiinnittää huomiota myös tässä lakiesityksessä. Varhaiskasvatuksen tulee olla pääsääntöisesti kunnan järjestämää, eikä varhaiskasvatuksen voiton tavoittelu saa vaarantaa varhaiskasvatuksen laatua, yhdenvertaisuutta ja julkisen palvelun tarjontaa. Varhaiskasvatuksen rakenteet eivät myöskään saa johtaa ylisuurten voittojen tavoitteluun.

Arvoisa puhemies! Kannattaa muistaa, että lapsen osallistuminen varhaiskasvatukseen näkyy myöhemmissä oppimistuloksissa ja ehkäisee syrjäytymistä. Sen vuoksi on tärkeää, että nostetaan suomalaislastenkin osallistuminen varhaiskasvatukseen eurooppalaiselle tasolle tekemällä varhaiskasvatuksesta asteittain maksutonta. Meillä Suomessa 3-vuotiaista 68 prosenttia, 4-vuotiaista 76 prosenttia ja 5-vuotiaista 78 prosenttia osallistuu varhaiskas-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 37/2018 vp

vatukseen, kun esimerkiksi muissa Pohjoismaissa nämä lukemat ovat yli 95 prosentin luokkaa lähennellen jopa 100:aa prosenttia. Henkilökohtainen käsitykseni on, että parhain tapa kannustaa varhaiskasvatukseen osallistumista on tehdä siitä maksutonta samalla tavoin kuin esiopetuksesta on tehty. Myös kotihoidon tuen sisärlisän menetys ei saisi olla estämässä yli 3-vuotiaan lapsen osallistumista varhaiskasvatukseen.

17.45 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! Varhaiskasvatukseen panostaminen on yksi parhaista tulevaisuuden investoinneista, joita voimme tehdä. Varhaiskasvatus edistää lasten kielen ja kognitiivisten taitojen kehitystä sekä parantaa kouluvalmiutta ja myöhempiä menestystä koulupolulla. Varhaiskasvatuksella on myönteisiä vaikutuksia myös lasten sosioemotionaalisten taitojen kehitykseen.

Varhaiskasvatuksen hyödyistä näyttää vallitsevan laaja yksimielisyys tutkijoiden keskuudessa. Kaikki lapset hyötyvät varhaiskasvatuksesta, mutta erityisen suurta vaikuttavuus on heikoimmista oloista tuleville lapsille, joiden kasvuympäristössä on heidän kehitystään haittaavia tekijöitä, kuten terveysongelmia tai sosiaalisen vuorovaikutuksen ongelmia. Hyödyt kuitenkin realisoituvat vain, jos varhaiskasvatus on riittävän laadukasta. Siis vain laadukas varhaiskasvatus on tulevaisuusinvestointi, ei mikä tahansa varhaiskasvatus.

Hallituksen aiemmin tekemät säästöt varhaiskasvatukseen heikentävät sen laatua ja syventävät lasten eriarvoistumista. Ne viestit, joita kuulen varhaiskasvatuksen kentiltä, ovat enemmän kuin huolestuttavia. Suurissa ryhmissä lasten yksilöllinen huomioiminen on vaikeaa, ja osapäiväisten lasten meneminen ja tuleminen tekevät ryhmistä levottomia. Jatkuvasti muuttuvassa ryhmässä sosiaalisten taitojen oppiminen on vaikeampaa.

Useat ammattihenkilöt ovat kertoneet todellisuuden ja ammatti-identiteetin välisen ristiriidan olevan niin suuri, että he ovat uupuneet työhönsä. Varhaiskasvatuksen laadun kehittämislta on pohja pois ammattihenkilöiden kokiessa, etteivät he suurissa ryhmissä ja lasten jatkuvasti vaihtuessa pysty tekemään perustyötään laadukkaasti ja kohtaamaan lapsia yksilöinä. Eräs varhaiskasvatuksen ammattilainen sanoi minulle, ettei hän halua tehdä työtä päiväkodissa ryhmien ollessa niin suuria, että työ tuntuu ”liukuhihnatyöltä”. Myös monet vanhemmat ovat kertoneet, etteivät he haluaisi viedä lastaan päiväkotii, sillä suuret ryhmät tekevät lapset levottomiksi eikä lasten tarpeisiin ennätä kukaan vastaamaan. Olisinkin halunnut kuulla, mitä ministeri vastaa näihin viesteihin, koska tiedän ministerin saavan aivan samanlaisia viestejä kuin myöskin minä saan tuolta kentältä.

Subjektiiivisen päivähoito-oikeuden rajaaminen 20 viikkotuntiin niiltä lapsilta, joiden huoltajat eivät työskentele kokoaikaisesti, opiskele päätoimisesti tai toimi yrittäjinä, on myös eriarvoistavaa. Päivähoito-oikeuden rajaaminen on jakanut perheet ja lapset eri kasteihin. Miksi työttömien lapset saavat varhaiskasvatusta vähemmän kuin muut? Eikö näillä lapsilla olisi erityisen suuri tarve olla kokopäiväisen varhaiskasvatuksen piirissä? Rajauksen kohteeksi joutuneen lapsen kohdalla voidaan anoa laajennettua päivähoito-oikeutta ja yleensä kunnassa se myönnetäänkin. Perusteena voi olla esimerkiksi lapsen tuentarve, lastensuojelu ja perheolosuhteet. Mutta kun tässäkin on huomattu tulevan esiin ongelmia: nämä lapset leimautuvat helposti ongelmaperheiden lapsiksi.

Kunnista kaksi kolmesta on rajannut päivähoito-oikeutta, ja erityisesti pienet kunnat ovat niin tehneet. Eli yhdenvertaiset varhaiskasvatuspalvelut eivät toteudu eri puolella Suomea. Mitä enemmän asukkaita kunnassa on, sitä vähemmän rajausmahdollisuuksia on käytetty. Monissa kunnissa, joissa rajauksia alussa tehtiin, on päätökset myöhemmin peruttu.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 37/2018 vp

Tässä keskustelussa edustaja Zyskowicz omassa puheenvuorossaan kertoi tai antoi ymmärtää, että myöskin ministeri Grahn-Laasonen vastustaa subjektiivisen päivähoito-oikeuden rajoituksia, mutta ministeri ei itse vastannut asiaa koskevaan kysymykseen. Olisin todellakin halunnut kuulla, onko näin. Jos näin on, niin nyt hallituksella olisi vielä mahdollisuus korjata tekemänsä vakava virhe.

Arvoisa puhemies! Tämä lakiesitys ei varhaiskasvatuksen laatua korjaa, jos ryhmäkoot ovat jatkossakin liian suuria tai jos varhaiskasvatuksen laajuus riippuu vanhempien työmarkkina-asemasta. Lisäksi toivon, että valiokuntakäsittelyssä otetaan vakavasti ne terveiset, joita ammattilaisilta on tullut tämän esityksen epäkohdista. On tärkeää, että varhaiskasvatuksessa on pedagogisen osaamisen lisäksi yhteiskunnallista ja sosiaalialan osaamista sekä esimerkiksi lastenhoitajien terveyspuolelta tuomaa erityisosaamista. Lapsilla on entistä enemmän myös esimerkiksi erilaisia lääkehoitoja, ja niiden toteuttamisessa lähihoitajien, tai siis lastenhoitajien, terveysalan osaaminen on ehdottoman tärkeää. Opetus, kasvatusta ja hoito muodostavat toiminnallisen kokonaisuuden, ja eri ammattilaisten tiimityö tuo parhaan tuloksen ja hyödyn lapsille. — Kiitos.

17.50 Sari Multala kok: Arvoisa puhemies! Varhaiset vuodet ovat lapsen elämän ja koulutuspolun kannalta juuri niitä merkittävimpiä. Varhaislapsuudessa luodaan eväät oppimiselle, sosiaaliselle vuorovaikutukselle ja lapsen tulevaisuudelle. Sen takia onkin tärkeää, että meillä on täällä eduskunnassa vihdoin esitys, joka vahvistaa varhaiskasvatuksen laatua ja pedagogiikkaa. Lailla mahdollistetaan aito moniammatillinen yhteistyö, jossa varhaiskasvattajien erilaisen osaamisen hyödyntäminen paranee.

Arvoisa puhemies! Varhaiskasvattajat tekevät jokainen äärimmäisen tärkeää työtä. Ilman alan ammattilaisia ei mitenkään pystyttäisi saavuttamaan lain ja varhaiskasvatussuunnitelman tavoitteita. Lakiehdotuksessa esitetään henkilöstörakenteen uudistamista. Jatkossa vähintään kaksi kolmasosaa varhaiskasvatuksen ryhmien henkilöstöstä tulee olemaan korkeakoulutuksen saaneita pedagogiikan ammattilaisia. Jatkossakin jokainen ammattiryhmä tulee olemaan tärkeässä roolissa päiväkodeissa. Kelpoisuusvaatimuksia tarkastetaan, mutta julkisuudessa virheellisesti esitetyn väitteen osalta haluan kaikille todeta, että kukaan, joka tällä hetkellä on kelpoinen lastentarhanopettajan tehtäviin, ei tule kelpoisuutta tämän lainmuutoksen myötä menettämään. Lain henkilöstörakennetta koskevien muutosten osalta siirtymäaika on pitkä, ja täysimääräisesti ne astuvat voimaan vuonna 2030. Tämä antaa kunnille mahdollisuuden varautua henkilöstörakenteeseen aiheutuviin muutoksiin, ja myös valtakunnallisesti pystytään lisäämään tarvittavia koulutusmääriä.

Arvoisa puhemies! Suomessa on Pohjoismaiden alhaisin varhaiskasvatuksen osallistumisaste. Näin ei voi jatkua. Olemme huomanneet koulutusta koskevista arviointituloksista jo pitkään oppimistuloksissa tapahtuneen laskun. Myös tyttöjen ja poikien väliset erot ovat paikoin kasvaneet, ja tähänkin on ministeriössä viime aikoina puututtu ja pyydetty myös tutkijoilta lisävalaistusta, mistä tämä johtuu. Ensisijaisen tärkeää onkin, että lasten varhaiskasvatuksen osallistumisastetta pystytään nostamaan. Tässä keskeisenä toimenpiteenä on pyrkiä asteittain kohti maksutonta osa-aikaista varhaiskasvatusta. Tällä kaudella on jo alennettu varhaiskasvatusmaksuja, mikä on mahdollistanut lasten siirtymisen maksuttoman varhaiskasvatuksen piiriin entistä enemmän.

Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys pitää sisällään monia tärkeitä yksittäisiä kohtia varhaiskasvatuksen järjestämiseksi ja laadun parantamiseksi. Esimerkkinä voisi mainita esimerkiksi vuorohoidon kirjaamisen lain tasolle. Tämä selkiyttää sen järjestämiseen liit-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 37/2018 vp

tyneitä nykytulkintoja ja on erittäin hyvä lisäys. Lisäksi tietovarantojen sääntelyllä pystytään kasvattamaan alan tietopääomaa. Tietojen sääntelyn kokoaminen yhteen lakiin on parannusaskel nykyiseen malliin. Sähköisillä järjestelmillä voidaan myös parantaa kommunikaatiota päiväkodin ja perheen välillä.

Tässä salissa on keskusteltu myös siitä, kuka lapsia kasvattaa. Varhaiskasvatuksessa puhutaan kasvatuskumppanuudesta. Se tarkoittaa sitä, että lapsen kasvattamiseen osallistuu päiväkodin henkilöstön, pedagogiikan ammattilaisten, lisäksi aivan itsestään selvästi myös lapsen perhe. Tätä kasvatuskumppanuutta ei voi ulkoistaa päiväkodille, se on aivan selvää, mutta varhaiskasvatussuunnitelmissa yhdessä suunnitellaan sitä, millä tavalla lapsen kehitys ja oppimisen polku parhaiten turvataan. Tähän tämä laki tuo vahvistusta entisestään.

Lisäksi täällä on puhuttu paljon tuen järjestämisestä alle kouluikäisille ja varhaiskasvatuksikäisille. Haluaisin muistuttaa, että vaikka meillä ei ole kolmiportaista tukea varhaiskasvatuksessa, meillä on kuitenkin erityislastentarhanopettajia ja meillä on sosionomikoulutuksen saaneita. Tämän uuden lain myötä voidaan myös vahvistaa vuorovaikutusta esimerkiksi neuvoloiden ja varhaiskasvatuksen välillä. Tälläkin hetkellä monissa kunnissa tehdään aivan erinomaista työtä siinä, että neuvolat ja varhaiskasvatuspalvelut toimivat yhdessä ja lapselle voidaan tarvittaessa tarjota hänen tarvitsemaansa tukea joko varhaiskasvatuksen yhteydessä tai neuvolan kautta varhaiskasvatusaikojen ulkopuolella.

Lopuksi haluaisin todeta, arvoisa puhemies, että jokaisella lapsella tulee olla oikeus syrjimättömyyteen ja yhdenvertaiseen kohteluun. Kiusaamista ei tule missään tilanteessa sallia. Olen äärimmäisen iloinen, että vihdoinkin varhaiskasvatuslakiin kirjataan henkilökunnalle velvoite puuttua kiusaamiseen. Jokainen lapsi ansaitsee arvokkaan lapsuuden. Lapsella on oltava oikeus olla lapsi, oikeus iloon, leikkiin ja hoivaan. Tätä tavoitetta laki tukee mielestäni erinomaisesti.

17.56 Pilvi Torsti sd: Arvoisa puhemies! Aloitan vielä tästä isommasta kuvasta, johon koko varhaiskasvatuslaki sijoittuu. Kun katsotaan tätä koulutuksen ja tutkimuksen sarkaa ja kansainvälistä työtä, jota siinä on tehty, jota itse olen saanut seurata professori Lasse Lipposen johdolla etenkin Suomessa ja kansainvälisissä tilaisuuksissa viime vuosina, ja kun siellä tosiaan törmää vertailuihin, niin me aika usein löydämme Suomen ykkössijalta, ja aika usein käy myös niin, että emme itse edes välttämättä näistä vertailuista tiedä. Se on ehkä tavallaan ihan positiivinenkin uutinen, mutta hyvä huomata, että vuosikymmenien työllä tähän on päästy.

Sen takia varhaiskasvatuksen vahvistaminen ja arvostaminen on minusta myös kansainvälinen kysymys. Me voimme meidän toimillamme vaikuttaa myös maailman lapsiin, ja se on tietyllä tavalla myös Suomen velvollisuus. Meidän varhaiskasvatuksemme on edistyksestä globaalissa vertailussa, ja on hyvä, jos laitkin ovat sitten sellaisia. Näin ollen kyllä se, että me päivitämme tällä hetkellä lakia, joka on minua vanhempi, 70-luvun alusta, lieanee kaikkien mielestä erittäin perusteltua. On siis tervetullutta, että eduskunta pääsee käsittelemään tätä yli vaalikausien valmisteltua lakikokonaisuutta tässä vaiheessa.

Arvoisa puhemies! Suomen mallin mukainen ja siis Starting well -indeksejä voittanut varhaiskasvatus lähtee nimenomaan tästä educare-ajattelusta, siis sellaisesta ajattelusta, jossa jokainen tilanne on oppimistilanne. Kaikkein olennaisinta niin tässä laissa kuin meidän koko varhaiskasvatusajattelussa on siis se näkökulma, joka lähtee lapsesta. Kaikki on lapsilähtöistä, ja pääasia on lapsen etu. Tämä kaikki on erittäin kannatettavaa ja tämänkin lain ytimessä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 37/2018 vp

Toin tuossa debatissa aiemmin tämän lain ilmeisimmän ongelman, ja siihen puuttui ilahduttavan moni tässä salissa, eli siihen, että laissa ei oteta kantaa tähän hölmöyteen, jonka olemme viime vuosina itse tehneet rajaamalla monet lapset ulos varhaiskasvatuksesta, täysipäiväisestä sellaisesta, ja nimenomaan luokittelemalla lapset niihin, joiden vanhemmat ovat vaikkapa työttömiä tai maahanmuuttajakotiäitejä. Siis meidän lapsilähtöinen varhaiskasvatuksemme onkin lähtenyt yhtäkkiä siitä, että lapset luokitellaan vanhempien mukaisesti.

Debatissa kysyin ministeriltä, onko lainvalmistelussa huomioitu näistä heikennyksistä saatuja arvioita ja tutkimustietoakin, jota meillä vähäsen on. Siihen kysymykseen en valittavasti vielä saanut vastausta. Sen sijaan kuulimme täällä salissa, että edustaja Zyskowicz on muuttanut oman mielensä aiheesta, ja hän nimenomaan viittasi tutkimukseen ja selvityksiin, joita on tehty. Tämä on sillä tavalla nyt vakava paikka ministerille, nimittäin ihmisten ymmärrys poliittiseen päätöksentekoon on tietysti sillä tavalla koetuksella, jos me käsittelemme juuri nyt varhaiskasvatustilaa ja siinä yksi keskeinen elementti on se, osallistuvatko kaikki lapset täysipäiväisesti — tämä on isoin keskustelu myös tässä debatissa — ja sitten täällä tulee saman puolueen sisältä kaksi erilaista viestiä tai toisaalta ei tule ministeriltä lainkaan vastausta. No, me varmaan saamme sen tässä tänään tai tämän lain käsittelyn aikana.

Saman tutkimukseen luottavan päätöksenteon hengessä on myös kommentoitava tätä osallistumisastetta, joka täällä on esillä ja johon ministeri viittasi. Se on tosiaan Suomessa jo pitkään ollut kansainvälisesti vertailtuna alhainen, ja sen takia esimerkiksi esiopetus edellisellä vaalikaudella tuotiin oppivelvollisuuden piiriin.

Tämän kauden toimenpiteitä on tosiaan ollut. Niitä tosin talouspolitiikan arviointineuvosto tammikuussa arvioi siinä mielessä hieman epäillen, että ne eivät ole olleet tehokkain tapa käyttää rahaa nimenomaan osallistumisasteen nostamiseen. Niillä on ollut ehkä muita vaikutuksia.

Arvoisa puhemies! Tässä on sanottava, että olen ylpeä omasta kotikaupungistani ja ylipäänsä siitä kaupunkien liikkeestä, joka Helsinki eturintamassa on ajatellut koko ajan lasten etua ja jättänyt varhaiskasvatuksen heikennykset tekemättä ja lapset lajittelematta. Olemme pitäneet koulutuksen ja sivistyksen puolta säilyttämällä subjektiivisen päivähoito-oikeuden ja tolkkulliset ryhmäkoot. Nyt on hyvä nähdä, että nämä vaikuttavuusarvioinnit johtavat siihen, että muut tulevat perässä, ehkä sitten Suomen valtiokin.

Edistysliike, sosiaalidemokraatit ja tietysti kaupungit kehittävät myös jatkuvasti uutta. Selvitämme muun muassa lähipäiväkotia ja sellaista vaihtoehtoa, jossa tulevaisuuden lapset ja heidän perheensä toivottavasti rakentavat yhä enemmän oman pienyhteisönsä lähipäiväkodin ja lähikoulun yhteyteen.

Arvoisa puhemies! Yksi asia, joka tämän arvokkaan lain käsittelyn alkaessa itseäni surottaa, liittyy siihen, miten hallitus on antanut syntyä tilanteen, jossa monet tämän alan arvostetut ammattilaiset todella nyt kokevat asemansa epävarmaksi ja ovat täynnä kysymyksiä. Tässä kohtaa haluan kyllä kiittää niistä lukuisista yhteydenotoista, joita me kaikki olemme saaneet. Se osoittaa myös kansalaisyhteiskunnan voimaa. Ja näitä yhteydenottoja on tullut hyvin monenlaisilla näkökulmilla, ei suinkaan yhdestä tai toisesta suunnasta.

Omasta ja SDP-kollegoiden puolesta lupaan, että lakiluonnos tullaan tietysti käymään valiokunnassa erittäin huolella läpi, myös erilaisten kelpoisuuksien ja koulutusvaatimusten sekä täydennyskoulutuksen näkökulmasta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 37/2018 vp

Arvoisa puhemies! Se, miksi alan ammattilaisten kokema epätietoisuus surettaa, liittyy tietysti siihen, että jos jostain olen vakuuttunut — ja uskon, että tämän vakaumuksen jakaa moni — niin siitä, että varhaiskasvatusalan ammattilaiset ovat kutsumusalalla. He jos ketkä tavoittelevat maailman parasta varhaiskasvatusta joka päivä. He tavoittelevat maailman onnellisimpia lapsia, joita ei mitattaisi kuoliaaksi, niin kuin monessa maailman maassa tehdään, vaan joita valmistellaan tulevaisuuden maailmaan.

Arvoisa puhemies! Aivan lopuksi: suomalaisen varhaiskasvatuksen voisi ehkä luonnehtia kasvattavan lapsia, jotka eivät mukaudu muutokseen vaan jotka muuttavat maailmaa itse. Tässä hengessä, arvoisa puhemies ja ministeri, me lähdemme valiokunnassa lakia perkaamaan. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa päiväjärjestyksen muiden asiakohtien tultua käsitellyiksi.

Keskustelu keskeytettiin kello 18.02.

Keskustelua jatkettiin kello 21.42.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn 4. asiakohdan käsittelyä.

21.42 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Varhaiskasvatuksen kehittäminen on äärimmäisen tärkeä asia. Se, millaisissa oloissa suomalaislapset kasvavat, vaikuttaa osaltaan heidän koko tulevaisuuteensa. Erittäin laadukas varhaiskasvatus on olennainen osa suomalaista koulutusjärjestelmää, ja se on tosiaan kansainvälistä kärkitasoa. Varhaiskasvatusta on uudistettava lapsen etu edellä, ja kaikille lapsille on mahdollistettava turvallinen kasvuympäristö sekä laadukas varhaiskasvatus. Kannatankin kodin, päiväkodin ja viranomaisien välisen tiedonkulun tehostamista, sillä se palvelee lapsen etua.

Kiusaaminen on saatava loppumaan niin päiväkodeissa kuin kouluissa. Kiusaaminen on aivan järkyttävä asia, ja se on haitallista ennen kaikkea kiusatuille mutta myös kiusaajille sekä yleiselle ilmapiirille päiväkodeissa ja kouluissa. On kaikkien etu, että päiväkodeissa on riittävästi henkilökuntaa. Tämä mahdollistaa laadukkaan varhaiskasvatuksen lisäksi esimerkiksi tehokkaamman puuttumisen juuri kiusaamistapauksiin.

Niitä kuuluisia käsipareja tarvitaan. Ryhmäkoot ovat liian suuria. Tällä hetkellä monia päiväkoteja vaivaa henkilöstöpula. Kuinka voidaan keskittyä lasten opettamiseen ja rakentamaan kasvattamiseen, jos kaikki aika menee pitkälti pukemiseen, riisumiseen ja vaipanvaihtoon? Kiire vaikuttaa myös henkilökunnan jaksamiseen. Henkilöstövajeesta kärsivät niin lapset kuin työntekijätkin, ja tämä ongelma tulisi ratkoa pikaisesti.

Arvoisa puhemies! Pätevyysvaatimukset ovat varhaiskasvatuslain uudistuksen polttava puheenaihe. Me kaikki olemme saaneet valtavan määrän yhteydenottoja huolestuneilta sosionomi-lastentarhanopettajilta. Huoli työpaikoista on aiheellinen. Pidän hallituksen varhaiskasvatukseen liittyvien pätevyysvaatimusten muuttamista huonona asiana. Ovatko ammattikorkeakoulusta valmistuneet sosionomit koulutuksensa puolesta yhtä päteviä var-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 37/2018 vp

haiskasvatuksen ammattilaisia kuin yliopiston puolella opiskelleet henkilöt? Olen seurannut keskustelua tästä aiheesta jo vuosia ja kuullut lukuisia argumentteja niin puolesta kuin vastaan. Oma näkemykseni asiasta on se, että ammattikorkeakoulun tarjoama opetus mahdollistaa yliopisto-opintojen kanssa vertailukelpoisen ammatillisen osaamistason saavuttamisen. Ammattikorkeakoulun puolella opiskelevilla tulevilla sosionomeilla on usein jopa laajempaa sosiaalipuolen osaamista, joka voi osoittautua tämän päivän lastentarhanopettajan työssä erittäin hyödylliseksi. Sosionomien asemaa ei pidä heikentää.

Tällä hetkellä päiväkodeissa olennaisin ongelma ei ole työntekijöiden toimenkuvat tai tittelit vaan käytännön työn sujuvuus. Koulutetuista varhaiskasvatuksen ammattilaisista on pulaa. Suomen päiväkodeissa työskentelee roppakaupalla lastenhoitajia, jotka ovat ihan huippuja työssään. Uudet pätevyysvaatimukset voivat olla uhka myös heille. Vaikka esi-tyksessä vanhoille lastentarhanopettajiksi päteville sosionomeille turvataan kelpoisuus toimia varhaiskasvatuksen opettajana, niin he eivät ole silti yhdenvertaisessa asemassa kasvatustieteiden kandidaattien kanssa. Henkilörakenteen 37 § on ongelmallinen, ja voidaan sanoa, että se käytännössä syrji sosionomeja. Ottaen huomioon tämänhetkisen tilanteen kentällä, henkilöstön osaamisen nykytilan ja mahdolliset sosionomien koulutusväylät yliopistopuolella muutokset pätevyyskseen eivät ole tarpeelliset ja lasten edun mukaisia. Perussuomalaiset eivät halua sosionomeja ja lastenhoitajia kortistoon. Kuntien näkemykset ovat samansuuntaisia hyvinkin monessa suhteessa.

Arvoisa puhemies! Vielä muutama sana palkkauksesta päiväkodeissa. Se ei tietysti ole tämän salin ratkaistavissa, mutta ammattijärjestöille nyt kapula. Hyvin alipalkattuja ovat päiväkodin henkilökuntaan kuuluvat. Siihen on löydettävä parempi ratkaisu. Vastuu on suuri, palkka pieni.

Yhteistyö kodin ja perheen, neuvoloiden ja päiväkodin välillä on todella tärkeää. Kaikki nivelvaiheet ovat tärkeitä. Edustaja Huhtasaari nosti kodin ja perheen merkityksen vahvasti esille tänään täällä salissa, ja sitä ei pidä koskaan aliarvioida. Yhteistyötä pitää edistää kaikissa nivelvaiheissa, myös kun mennään lukiosta ammattikorkeakouluun tai ammat- tioppilaitoksista jatketaan opiskelua. Nivelvaiheet ovat tärkeitä. Myös se on hyvä hoitaa, ja kun asiat ovat kunnossa, niin se voi jopa estää syrjäytymistä. — Kiitos.

21.49 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Varhaiskasvatusta uudistettaessa keskiössä on oltava lapsen etu. Tämä tarkoittaa, että jokaisella lapsella pitää olla mahdollisuus laadukkaaseen varhaiskasvatukseen. Hallituksen esitys uudeksi varhaiskasvatuslaiksi tuo monia tervetulleita uudistuksia, mutta monet isot parannukset jäivät hallitukselta kuitenkin tekemättä.

Muihin eurooppalaisiin maihin verrattuna Suomessa osallistutaan vähiten varhaiskasvatukseen. Useimmiten pois jäävät heikoimmassa asemassa olevat lapset, jotka hyötyisivät varhaiskasvatuksesta kaikkein eniten. Tutkimusten mukaan varhaiskasvatuksella voidaan tasata perhetaustasta johtuvia eroja oppimisessa ja ehkäistä syrjäytymistä.

Kaikkein tärkein keino kehittää varhaiskasvatusta olisikin palauttaa täysipäiväinen subjektiivinen päivähoito-oikeus jokaiselle lapselle. Sipilän hallitus rajasi tätä lapsen oikeutta vanhempien aseman perusteella hallituskauden alussa. Lasten pääsy varhaiskasvatukseen piiriin ei saa olla kiinni siitä, ovatko vanhemmat töissä vai kotona. Se ei saa olla kiinni myöskään heidän tuloistaan. Varhaiskasvatuksessa tuleekin siirtyä asteittain kohti maksut- tomuutta 5-vuotiaista alkaen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 37/2018 vp

Hyvän varhaiskasvatuksen ehdoton edellytys on se, että jokaisella lapsella on mahdollisuus saada riittävästi aikuisen aikaa ja huomiota. Sipilän hallitus suurensi ryhmäkokoja, kun olisi pitänyt tehdä toisinpäin. Ryhmäkokoja olisikin pienennettävä, ja henkilömitoitus tulee palauttaa yli 3-vuotiaiden kohdalla takaisin seitsemään lapseen aikuista kohden. Tämä on niin lasten kuin varhaiskasvatuksen työntekijöidenkin etu. Hallituksen esitys on nyt ensimmäinen askel varhaiskasvatuksen uudistamisessa, mutta monia muitakin askeleita tarvitaan.

Arvoisa puhemies! Varhaiskasvatuslaissa hyvää on se, että se turvaa varhaiskasvatuksen moniammatillisuuden. Varhaiskasvatuksessa tarvitaan jatkossakin erilaisia työntekijöitä eri koulutuksilla, taustoilla ja vahvuuksilla. Sosionomeilla on arvokasta osaamista moniammatillisesta yhteistyöstä. Heidän panoksensa on kriittistä saumattoman yhteistyön varmistamiseksi varhaiskasvatuksen ja lastensuojelun sekä muiden perhepalveluiden välillä. Lastentarhanopettajien pedagoginen osaaminen puolestaan on keskeistä siinä, että lasten oppimista pystytään tukemaan jo varhaiskasvatuksesta lähtien. Heidän osaamisellaan luodaan jatkumo varhaiskasvatuksesta perusopetukseen.

Uusi laki vahvistaa varhaiskasvatuksen asemaa osana koulupolkua. Päiväkotia ei ole vain leikin paikka vaan yhä enemmän oppimisen paikka, missä kasvun ja kehityksen haasteisiin voidaan puuttua jo varhain. Jatkossa jokaisella lapsella on oikeus sekä sosionomin että lastentarhanopettajan osaamiseen. Pidän tätä erittäin tärkeänä.

Varhaiskasvatuksen henkilökunnan pätevyyden lisäksi on varmistettava myös sen riittävyys. Nykyisten varhaiskasvatuksen ammattilaisten täydennyskoulutus on saatava toimimaan tehokkaasti niin, että jokaisella on mahdollisuus jatkokouluttautumiseen lain siirtymääjan puitteissa. Myös uusia ammattilaisia on koulutettava riittävästi. Silloin myös koulutuksen resurssit on pystyttävä turvaamaan. Koulutuksesta on leikattu liikaa, vaikka sen varassa lepää lastemme tulevaisuus niin koulutettujen ammattilaisten kuin lasten ja nuorten omankin koulutuksen näkökulmasta. Nyt on kelkka käännettävä, ja koulutukseen on satsattava leikkausten sijaan. Tarvittaessa varhaiskasvatuksen työntekijöiden pätevyysvaatimusten siirtymäaikoja tulee tarkastella uudelleen, jotta pätevä henkilöstö voidaan taata eivätkä ne johda henkilöstön ylimääräiseen vaihtuvuuteen.

Arvoisa puhemies! Varhaiskasvatukseen liittyy vielä yksi iso kipukohta, jota ei lailla korjata. Se korjataan rahalla. Kyse on varhaiskasvatuksen ammattilaisten palkkauksesta. Motivoituneelle ja tärkeää työtä tekeväälle henkilökunnalle on maksettava työstään riittävä korvaus. Nyt näin ei ole. Varhaiskasvatuksen ammattilaiset, suurin osa heistä naisia, ovat palkkakuopassa. Varhaiskasvatuslain uudistuksen yhteydessä on varmistettava, että päiväkotia on jatkossakin haluttu työpaikka, jossa työskentelee sitoutuneita kasvattajia. Työntekijöiden pysyvyys on lasten näkökulmasta tärkeää. Puheen varhaiskasvatuksen tärkeydestä onkin aika näkyä myös työntekijöiden palkkapussissa.

21.54 Timo Harakka sd: Arvoisa puhemies! Varmaan tämän päivän eduskuntakeskustelun liikuttavin hetki koettiin, kun edustaja Zyskowiec tunnusti, että hän on muuttanut kantansa sen suhteen, että subjektiivisen päivähoidon rajausta on sittenkin väärin. Toivottavasti en pilaa tätä harrasta katumuksen ja anteeksiannon tunnelmaa huomauttamalla kolmesta seikasta.

Ensinnäkin edustaja Zyskowiec kiitteli ministeri Grahn-Laasosta siitä, että hän olisi jollakin tavalla saanut hänet näkemään valon. Kuitenkin kaikkien näitten vuosien aikana tämä ministeri on puolustanut tätä epäoikeudenmukaista päätöstä järkähtämättömästi.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 37/2018 vp

Ja toisin kuin edustaja Zyskowicz sanoo, tämän korjaamisen ei tarvitse jäädä seuraavan hallituksen ensimmäiseksi toimeksi. Tässä on vuosi aikaa muuttaa, perua, tämä huono päätös. Oikeudenmukaisuus ei odota.

Ja kolmanneksi, tutkittua tietoa on silloin kolme vuotta sittenkin ollut saatavissa siitä, kuinka nimenomaan syrjäytymisvaarassa olevien perheiden lapset tarvitsevat varhaiskasvatusta kaikkein eniten. Lisäksi on ollut paljon käytettävissä meidän kokemusasiantuntijoidemme tuntoja.

Itse en ole millään tavalla tämän alan ihminen enkä täällä eduskunnassakaan tähän erikoistunut, mutta muistan hyvin, että kaikkien niitten epäoikeudenmukaisiksi kokemieni leikkausten joukossa juuri tämä sykähdetti minua niin paljon, että käytin ihka ensimmäisen eduskuntapuheenvuoroni kesäkuussa 2015 tähän teemaan, ja koettelen kärsivällisyyttäni siteeraamalla siitä kaksi kappaletta:

”Tässä puheenvuorossa haluan keskittyä vain yhteen kohtalokkaaseen virheeseen. Kun rankaisette työttömiä, se on väärin, mutta he ovat, me olemme, sentään aikuisia ihmisiä. Älkää rankaisko työttömien lapsia. Kun työttömän perheeltä viedään oikeus lapsen kokopäivähoitoon, hallitus hylkää juuri ne lapset, jotka ovat suurimmassa syrjäytymisen vaarassa. Jos lopustakin hoidosta tulee vielä maksullista, niin köyhien lapset eivät saa varhaiskasvatusta lainkaan eivätkä pääse ikätovereidensa joukkoon. Tämä leikkaus varmistaa, että syrjäytyminen ja osattomuus alkavat jo tarhaiässä.

Kaksi- ja viisivuotiaiden lasten isänä tuntuu hirvittävältä, että koulutuksen ja mahdollisuuksien tasa-arvo on hylätty, lapset jakautuvat perinnöllisiin pärjääjiin ja osattomiksi tuomittuihin. Ymmärtäkää, että tämä säästö kostautuu monin verroin tulevina vuosina.”

Nyt nämä lapset ovat 5 ja 8 vuotta. Kolme vuotta tätä epäoikeudenmukaisuutta on jatkunut. Ei ole mitään syytä odottaa seuraaviin vaaleihin ja seuraavaan hallitukseen. Tämä väärä päätös voidaan peruuttaa välittömästi.

21.57 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! On erittäin helppo yhtyä tuohon edustaja Harakan puheenvuoroon. En itse ollut keskustelun aikana päivällä tässä salissa silloin, kun puhuttiin tästä varhaiskasvatuslaista, enkä kuullut edustaja Zyskowiczin mielipiteen muutosta tässä asiassa, mutta aivan kuten edustaja Harakka sanoi, ei ole mitään syytä odottaa seuraavaan hallitukseen, vaan se korjaus pitäisi tehdä nyt, aivan kuten jo silloin hallituksen tätä väärää päätöstä läpi runnoessa oli varsin hyvin tiedossa kaikki se tutkimustieto siitä, miten merkittävä varhaiskasvatus on lapsen koko elinikäiselle oppimispolulle, hänen pärjäämiselleen, hänen pääsemiselleen ammattiin, työelämälleen, menestymiselleen, itse asiassa tulotasolleenkin, aivan kaikelle. Ja tässä kohdin, kun hallitus on nyt suuria koulutusleikkauksiaan pikkaisen paikkaillut joissain kohdin, kun he kokevat, että nyt varaa on enempi, tämä olisi kyllä ehdottomasti ensimmäinen asia, joka pitäisi korjata.

Täytyy kiittää niitä fiksua kuntia, jotka ovat omilla kuntapäätöksillään peruneet tämän hallituksen päätöksen ja siitä huolimatta tarjoavat ihan jokaiselle lapselle varhaiskasvatusta, koska se on äärimmäisen tärkeää. Ja niin kauan kuin me puhumme syrjäytymisen ehkäisemisestä ja olemme siitä huolissamme, se puhe on kyllä varsin turhaa, jos me emme tätä epäkohtaa korjaa, koska tämä on aivan perustavanlaatuinen ongelma kaikkien tutkimusten mukaan ja sen korjaaminen hyödyttää eniten juuri niitä lapsia, jotka ovat suurimmassa vaarassa syrjäytyä.

Keskustelu päättyi.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 37/2018 vp

Asia lähetettiin sivistysvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.